

SAMENVATTING RIJKSBEGROTING 2007

Rijksvoorlichtingsdienst
Directie Voorlichting van het Ministerie van
Financiën
Uitgave: Sdu Uitgevers
19 september 2006

Inhoud

Inleiding	5
Miljoenennota	6
Ministerie van Financiën	10
Ministerie van Economische Zaken	12
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	14
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	20
Ministerie van Justitie	23
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	28
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	33
Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	38
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	43
Ministerie van Verkeer en Waterstaat	45
Ministerie van Buitenlandse Zaken	49
Ministerie van Defensie	51
Ministerie van Algemene Zaken	53

Inleiding

Voor u ligt de samenvatting van de Rijksbegroting 2007. Het doel van deze uitgave is het verschaffen van een overzicht van de voornaamste beleidsdoelstellingen en intensiveringen in de Rijksbegroting 2007. Deze samenvatting, die formeel geen deel uitmaakt van de begrotingsstukken, is gebaseerd op de beleidsagenda's van de departementen.

Het eerste hoofdstuk is gewijd aan de Miljoenennota. Daarna volgen de begrotingen van de departementen. Deze zijn thematisch geclusterd om de leesbaarheid en de overzichtelijkheid te bevorderen. Na de samenvatting van de Miljoenennota volgen de hoofdstukken over het financieel, economisch en sociaal beleid (Financiën, EZ en SZW). Daarna komen de departementen van BZK en Justitie aan de orde, gevolgd door OCW en VWS en de departementen die zich bezighouden met de ruimtelijke inrichting (VROM, LNV en VenW). De laatste drie hoofdstukken betreffen Buitenlandse Zaken, Defensie en Algemene Zaken.

Miljoenennota

Het kabinet geeft in de begroting 2007 prioriteit aan verdere verbetering van de economische structuur, de koopkracht, de veiligheid en het jeugdbeleid. Dat alles onder de randvoorwaarde dat de overheidsfinanciën solide zijn en blijven. Ondernemen en werken wordt aantrekkelijker gemaakt door lastenverlichting voor bedrijven en burgers en extra geld voor kinderopvang. Door te investeren in het veiligheids- en jeugdbeleid wordt verder gewerkt aan een veilige en kansrijke maatschappij.

De Nederlandse economie

De aantrekkende economische groei – volgend jaar wordt een economische groei verwacht van 3 procent BBP – is gunstig voor burgers en bedrijven. Het economische herstel biedt meer mensen meer kansen op de arbeidsmarkt.

In 2007 neemt het aantal banen in arbeidsjaren volgens de prognoses van het CPB met 104 000 toe. De werkloosheid daalt in 2007 naar verwachting verder met 55 000 personen. Mensen die opnieuw of voor het eerst een baan vinden zien hun inkomen sterk groeien. Voor mensen die werk vinden vanuit een uitkering betekent het een gemiddelde stijging van de koopkracht van circa 15 procent, nu de economie zo'n krachtig herstel laat zien.

De inflatie in Nederland blijft laag. Het CPB rekest voor 2007 met een inflatiepercentage van 1½ procent. In 2007 zal de particuliere consumptie naar verwachting toenemen met 2 procent ten opzichte van 2006. De aantrekkende economie leidt in 2007 tot een grotere bestedingsruimte van burgers. De loonstijging zal met 2 procent naar verwachting iets hoger zijn dan in voorgaande jaren.

Overheidsfinanciën

De overheidsfinanciën hebben zich hersteld van het dieptepunt in 2003. Voor 2007 wordt een EMU-saldo van 0,2 procent BBP verwacht. Het komt daarmee gunstiger uit dan verwacht in de eerste miljoenennota van het kabinet Balkenende II, toen er gerekend werd met een saldo van – 0,6 procent BBP in 2007. Nederland scoort op dit punt beduidend beter dan gemiddeld in het Eurogebied. De goede uitgangspostie voor 2007 is voor een belangrijk deel te danken aan het hervormingsbeleid van de afgelopen jaren.

Een andere belangrijke doelstelling van het gevoerde begrotingsbeleid is het verbeteren van het structurele overheidssaldo. Concrete ambitie was een structureel tekort van maximaal 0,5 procent BBP in 2007. Naar verwachting bedraagt het structurele saldo 0,0 procent BBP in 2007. Dat betekent dat de doelstelling uit de Miljoenennota 2004 van – 0,5 procent BBP voorbijgestreefd wordt.

Liep de schuldquote de afgelopen jaren steeds verder op, vanaf 2006 is er een kentering zichtbaar.

De Miljoenennota 2004 stelt dat de EMU-schuldquote «richting 50 procent BBP» moet afnemen. De verwachte schuldquote bedraagt in 2007 48 procent BBP. Dit is het gunstigste niveau sinds 25 jaar en ruim 10 procent onder het Europese gemiddelde. De daling van de schuldquote komt onder meer door de gestegen economische groei en de verbetering van het EMU-saldo.

Het economische herstel, het gevoerde hervormingsbeleid, de beleidskeuzes en een aantal technische factoren maken dat het kabinet in 2007 een bescheiden ruimte onder het uitgavenkader kan hanteren. Deze ruimte – 0,3 miljard euro – wordt niet gebruikt nu de economie op volle toeren draait. In het kabinet zijn afspraken gemaakt over dit soort uitgavenmeevallers die niet aangewend dienen te worden.

Koopkracht burgers

Voor het jaar 2007 bieden onder meer de verminderde EU-afdrachten mogelijkheden voor verdere koopkrachtondersteuning. Een belangrijk deel van de lastenverlichting voor burgers gebeurt door het verlagen van de werkloosheidspremie. Ook worden de arbeidskorting en de aanvullende combinatiekorting verhoogd. Deze maatregelen zijn gunstig voor werkenden. Ouders profiteren van de verlaagde ouderbijdrage voor de kinderopvang en van een hogere kinderbijslag. De koopkracht van ouderen wordt ondersteund door het verhogen van de AOW toeslag. Iedereen profiteert van de verlaging van het belastingtarief in de eerste schijf en de verhoging van de algemene heffingskorting. Resultaat van de maatregelen is dat over de hele linie huishoudens er circa 1 procent in koopkracht op vooruit gaan.

Economische structuur en ondernemingsklimaat

Met het verlagen van het tarief voor de Vennootschapsbelasting (Vpb) zoals voorgesteld in «Werken aan Winst» draagt het kabinet bij aan een aantrekkelijk en concurrerend ondernemingsklimaat, zowel voor grote ondernemingen als voor middelgrote en kleine bedrijven. Daarom wordt in 2007 het Vpb-tarief verlaagd van 29,1 procent naar 25,5 procent. Parallel aan deze verlaging krijgen ondernemers van wie de winst in de Inkomstenbelasting valt, een MKB-winstvrijstelling van 10 procent.

Behalve door de Vpb-tariefsverlaging en MKB- winstvrijstelling wordt de economische structuur ook versterkt door de verdeling van het extra geld uit het Fonds Economische Structuurversterking. Uit de stijgende aardgasbaten zal de komende jaren 1,9 miljard euro via het FES ten gunste komen van projecten voor kennis, onderwijs en innovatie, ruimtelijk economische ontwikkeling en versnelling infrastructuur.

FES-investeringen totaal	€ 1,9 miljard
Kennis/Innovatie/Onderwijs	€ 0,8 miljard
Ruimtelijk economische investeringen	€ 0,4 miljard
Versnelling infrastructuur	€ 0,7 miljard

De economische structuur wordt verder versterkt door een vermindering van de administratieve lasten. Het kabinet pakt in 2007 overbodige of onnodig gecompliceerde wet- en regelgeving verder aan: er worden stappen ondernomen het aantal vergunningen met 1 miljoen omlaag te brengen. Zo wordt een aantal omgevingsvergunningen samengevoegd tot één en worden

toezichhoudende instanties en inspecties samengebracht in één loket. Verwacht wordt dat in de loop van 2007 de doelstelling van het kabinet Balkenende II (25 procent minder administratieve lasten, een besparing van 4 miljard euro) wordt gehaald.

Maatregelen in 2007

- Aan de uitgavenkant van de Rijksbegroting trekt het kabinet in 2007 extra geld uit voor uitbreiding van bestaand beleid en voor tegenvallende uitgaven. Het geld wordt onder meer ingezet op het terrein van kinderopvang, politietaken, inburgering, TBS, jeugd-TBS, cameratoezicht, vreemdelingenpolitie, verpleeghuizen, infectieziekten, waterveiligheid, glastuinbouw, scheepsbouw, visserij, milieu en onderwijs.
- De lastenverlichting bedraagt in 2007 per saldo 1 miljard euro. Deze lastenverlichting is evenredig verdeeld over burgers en bedrijven. Om de koopkracht van iedereen en van sommige groepen in het bijzonder te verbeteren neemt het kabinet een reeks van maatregelen (Voor een uitgebreid overzicht zie de begroting van SZW). Onder meer:
  - De ouderbijdrage voor de kinderopvang wordt voor 125 miljoen euro verlaagd en de kinderbijslag wordt met 125 miljoen euro verhoogd.
  - De werkgeversbijdrage kinderopvang wordt verplicht gesteld.
  - Verlaging tarief 1e schijf met 0,50 procent en verlaging tarief 2e schijf met 0,05 procent.
  - De WW-premie wordt met 1,35 procent verlaagd. Dat levert een modaal gezin een voordeel op van 200 euro.
  - De AOW/ANW tegemoetkoming wordt verhoogd met 48 euro per persoon.
  - De kosten die meetellen voor de premieberekening in de zorg worden gedrukt zodat de zorgpremie beperkt hoeft te stijgen.
  - Het afnemerstarief MEP verdwijnt in 2007 definitief van de energierekening. Het scheelt huishoudens 52 euro op jaarbasis.

Rijksinkomsten totaal	€ 157,5 miljard
<i>Kostprijsverhogende belastingen</i>	
Omzetbelasting (BTW)	€ 42,4 miljard
Accijnzen	€ 9,7 miljard
Belastingen van rechtsverkeer	€ 5,5 miljard
Belastingen op milieugrondslag	€ 4,7 miljard
Belastingen op Personenauto's en Motorrijwielen (BMP)	€ 3,6 miljard
Motorrijtuigenbelasting	€ 2,9 miljard
Invoerrechten	€ 1,9 miljard
Verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken en andere producten	€ 0,2 miljard
Belasting op zware motorrijtuigen	€ 0,1 miljard
<i>Belasting op inkomen, winst en vermogen</i>	
Loon- en inkomstenbelasting	€ 38,6 miljard
Vennootschapsbelasting	€ 16,5 miljard

Dividendbelasting	€ 2,8 miljard
Successierechten	€ 1,7 miljard
Kansspelbelasting	€ 0,2 miljard
<i>Niet belastingontvangsten</i>	€ 26,6 miljard
waarvan gasbaten	€ 10,1 miljard
Rijksuitgaven totaal	€ 156,8 miljard
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	€ 28,9 miljard
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	€ 27,0 miljard
Gemeente- en Provinciefonds	€ 15,8 miljard
Rente nationale schuld (rente en leningen)	€ 13,8 miljard
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	€ 13,6 miljard
Buitenlandse Zaken/Internationale samenwerking/EU	€ 11,7 miljard
Verkeer en Waterstaat/FES en Infrastructuurfonds	€ 8,7 miljard
Defensie	€ 7,9 miljard
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	€ 6,4 miljard
Justitie/Vreemdelingenzaken en Integratie	€ 5,9 miljard
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	€ 4,0 miljard
Financiën	€ 3,9 miljard
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	€ 2,3 miljard
Economische Zaken	€ 2,3 miljard
Diversen (onder andere BTW Compensatiefonds)	€ 4,6 miljard
Uitgaven en Inkomsten collectieve sector 2007	
Het Rijk, de Sociale Zekerheid en Zorg samen noemen we de collectieve sector	
<i>Uitgaven totaal</i>	€ 205,7 miljard
Rijk	€ 101,5 miljard
Sociale Zekerheid	€ 58,4 miljard
Zorg	€ 45,7 miljard
<i>Inkomsten totaal</i>	€ 204,4 miljard
Belastingen	€ 130,9 miljard
Premies	€ 73,5 miljard

Ministerie van Financiën

Corporate governance

Het kabinet heeft zich bij zijn aantreden ten doel gesteld het Nederlandse bedrijfsleven in de kopgroep te brengen op het gebied van corporate governance, «goed bestuur» van ondernemingen. Dit heeft onder meer geleid tot de opstelling van de Corporate Governance Code. In een recente evaluatie is gebleken dat deze code goed wordt nageleefd. Ook kan geconstateerd worden dat Nederland internationaal inderdaad in de kopgroep op dit terrein is terechtgekomen. Wereldwijd wordt Nederland samen met het Verenigd Koninkrijk door het Engelse onderzoeksbureau Ethical Investment Research Services aangewezen als koploper als het gaat om het ontwikkelen van een Corporate Governance Code.

In 2007 wordt door het ministerie van Financiën het instrument van de Corporate Governance Code geëvalueerd als alternatief voor «klassieke» wetgeving. Verder zal aandacht worden gericht op de machtsbalans tussen (actieve) aandeelhouders en de andere belanghebbenden bij beursgenoteerde ondernemingen, waaronder de board, en op de rol van private equity-fondsen op de financiële markten.

Ook in 2007 zal de Staat als aandeelhouder ook zijn deelnemingen kritisch blijven volgen op de toepassing van de Corporate Governance Code.

Administratieve lasten

In 2007 zal het programma voor vermindering van administratieve lasten voor bedrijven verder worden uitgevoerd. Volgens de planning zal in de loop van 2007 25 procent van de per 1 januari 2003 gemeten 16,3 miljard euro aan administratieve lasten zijn gereduceerd. Dit bespaart het bedrijfsleven jaarlijks ruim 4 miljard euro aan kosten.

In 2007 moet de volle kwart, ofwel 4 miljard euro worden gerealiseerd. Door Financiën wordt met de betrokken departementen het komende jaar tevens gewerkt aan de verdere verankering van de aanpak van administratieve lasten.

Financiële markten

Belangrijke projecten in 2007 zullen zijn:

- Stimuleren van het Nederlandse vestigingsklimaat voor financiële instellingen. De doelstelling voor het beleid is het treffen van de juiste balans tussen consumentenbescherming en marktwerking. De ambitie is om tenminste als leidende secundaire financiële markt in Europa actief te zijn, en daarnaast toonaangevend te zijn in een aantal nichemarkten.
- Bekeken zal worden onder welke voorwaarden de risico's van overstromingen en andere rampen particulier verzekerbaar te maken zijn.
- Nu de positie van de consument op de financiële markten (vooral door de invoering van de Wet financiële dienstverlening) is verbeterd, wordt gestart met een project om de financiële geschuldheid van consumenten te verbeteren. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat de

consument beter in staat is zijn eigen verantwoordelijkheid waar te maken. In dit project wordt samengewerkt met marktpartijen en consumentenorganisaties.

- De derde EU-witwasrichtlijn zal worden geïmplementeerd en de wetten MOT (Melding Ongebruikelijke Transacties) en Wid (Wet identificatie bij dienstverlening) zullen in één witwaswet samengevoegd worden.
- De boetebepalingen in de verschillende financiële toezichtwetten zullen worden vervangen door één boetewet. Hierdoor zal meer consistentie in het boetebeleid ontstaan. Verder zal deze wet onder meer de mogelijkheid bieden om bij zwaardere overtredingen ook (veel) hogere boetes te kunnen opleggen.

Rentekosten en Staatsschuld

De staat zal in 2007 ongeveer 9,3 miljard euro aan rente betalen over de staatsschuld. De rentelasten zijn hiermee even hoog als in 2006. Gunstig voor de rentelasten is dat er volgend jaar een overschot is op de begroting. Door dit overschot zullen de rentelasten, ondanks de verwachte stijging van het rentetarief, niet stijgen. De staatsschuld in euro's komt eind 2007 uit op circa 219 miljard euro, ofwel 39,4 procent van het BBP, vergeleken met 41,7 procent BBP in 2006. De staatsschuld is overigens niet hetzelfde als de EMU-schuld van Nederland. Het is daarvan wel het belangrijkste onderdeel (ruim 80 procent). De rest van de EMU-schuld omvat voornamelijk de schuld van lokale overheden.

Ministerie van Economische Zaken

Na een lange periode van geringe economische groei herstelt de Nederlandse economie. Nederland staat er structureel beter voor dan drie jaar geleden. De concurrentiepositie is verbeterd, er zijn meer mensen aan het werk en het vertrouwen in de economie neemt toe. Voor 2007 wordt een economische groei voorzien van 3 procent.

De afgelopen jaren is een ambitieuze hervormingsagenda uitgevoerd. Nederland is hierdoor beter in staat te profiteren van het economische herstel. Om het structurele groeivermogen van de Nederlandse economie verder te bevorderen heeft het ministerie van Economische Zaken voor de komende periode drie prioriteiten: 1. Een sterke markt met een sterke overheid. 2. Kiezen voor sterktes. 3. Ruimte om te ondernemen.

Een sterke markt met een sterke overheid

Het uitgangspunt op de diverse markten is te zorgen voor zekerheid. Zo moet de energievoorziening voor burgers en bedrijven veilig zijn en niet haperen. Een goede werking van markten vraagt om heldere spelregels. Tastbare resultaten zijn de afgelopen periode bereikt met bijvoorbeeld de scheiding van diensten en infrastructuur bij de Gasunie en in de telecomsector bij Nozema. Door deze splitsingen ontstaat een eerlijker speelveld voor bedrijven. Voorts kan de overheid hierdoor (via de OPTA en de Nma) beter toezicht uitoefenen.

De positie van de consument wordt versterkt met nieuwe wetgeving, die onder meer moet leiden tot het oprichten van een Consumentenautoriteit. Deze organisatie kan bijvoorbeeld ingrijpen wanneer burgers gedupeerd worden door oneerlijke handelspraktijken.

Met het bereikte politieke akkoord in de Europese Unie over de Dienstenrichtlijn is een essentiële stap gezet om de Europese Interne markt voor diensten beter te laten werken. Voor Nederland met zijn grote dienstensector is dit een belangrijke Europese doorbraak.

Maatregelen

- Zekerstellen van de energievoorziening voor burgers en bedrijven, bijvoorbeeld door versterking van de bilaterale relaties met belangrijke leveranciers van fossiele brandstoffen en internationale samenwerking in EU-verband. Tevens versterken van de duurzaamheid van de energievoorziening en een hogere energiebesparing.
- Realiseren van een goed functionerende toezichthouder voor de consument zodat deze zijn rechten kan afdwingen, ook bij grensoverschrijdende transacties.
- Herziening van de telecomwetgeving, zodat concurrentie en innovatie worden gestimuleerd en het toezicht op marktpartijen goed geregeld blijft.

Kiezen voor sterktes

Het ministerie van Economische Zaken stimuleert de economische sterktes in Nederland. Er is de afgelopen periode fors extra geïnvesteerd in innovatie: 1 miljard euro structureel en 2 miljard euro incidenteel sinds 2004. Het kabinet wil een selectief aantal innovatieprogramma's uitvoeren op terreinen waar Nederland internationaal concurrerend kan zijn. Ook zijn er

specifieke programma's in de Nederlandse regio's, zoals die zijn beschreven in de nota «Pieken in de Delta». In de verschillende regio's wordt bijvoorbeeld innovatieve bedrijvigheid rond technische universiteiten gestimuleerd.

De Nederlandse kennispositie op het terrein van energie wordt maximaal benut door het stimuleren van innovatieve oplossingen en energieonderzoek op verschillende terreinen (zon, wind, schoon fossiel) en door het verder vergroten van onze rol als Europees gasknooppunt. Bij programma's voor internationaal ondernemen gaat speciale aandacht uit naar kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven op veelbelovende markten als Turkije, India en Rusland.

Maatregelen

- Invoeren van de nieuwe programmatische werkwijze van het ministerie van Economische Zaken: innovatieprogramma's met specifieke groepen bedrijven, bloeiende en innovatieve Nederlandse regio's en internationale programma's gericht op het bevorderen van de handel en investeringen met voor Nederland kansrijke handelspartners.
- Voor de Innovatieregeling Scheepsbouw is voor 2007 20 miljoen euro uitgetrokken.

Ruimte om te ondernemen

Het ondernemingsklimaat heeft een belangrijke impuls gekregen door de forse verlaging van de vennootschapsbelasting, de verruiming van de financieringsinstrumenten voor het midden- en kleinbedrijf en het TechnoPartnerprogramma (onder andere durfkapitaal voor innovatieve starters). Door meer aandacht voor het ondernemerschap in het onderwijs worden jonge mensen weer enthousiast gemaakt en beter toegerust voor het ondernemerschap. Er wordt in 2007 onder meer 32,5 miljoen euro uitgetrokken voor «beroepsonderwijs in bedrijf». Verder is de regeldruk aangepakt door het terugdringen van administratieve lasten, het oplossen van strijdige regels en de reductie van het aantal vergunningen.

Maatregelen

- Doorgaan met het bestrijden van regeldruk: de ondernemer en de burger moeten merken dat de Nederlandse overheid de «regeltjes» aanpakt.
- Beter dienstverlening aan bedrijven door het moderniseren van de Kamers van Koophandel en de Handelsregisterwet en door de uitbreiding van bedrijvenloket.nl en de Ondernemerspleinen.
- Aanpassen van het octrooisysteem om gebruik en rechtszekerheid te vergroten en daarmee het uitvinden, vernieuwen en innoveren te stimuleren. Met name het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) moet hiervan profiteren.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

In 2007 zullen meer mensen aan het werk zijn. Het aantal arbeidsongeschikten neemt naar verwachting sterk af. Er zijn minder uitkeringsgerechtigden, zowel in de bijstand, de WW als in de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Ouderen blijven langer doorwerken. Kinderopvang is goedkoper geworden en wordt in 2007 opnieuw goedkoper. Het aantal regels is fors gedaald, waardoor burgers en ondernemers meer ruimte krijgen. Bovendien neemt de koopkracht toe. Extra aandacht gaat uit naar gezinnen met kinderen.

Het kabinet heeft de afgelopen jaren veel nieuwe hervormingsvoorstellen doorgevoerd. De WAO is omgevormd tot de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Deze wet gaat uit van wat gedeeltelijk arbeidsgeschikten nog wél kunnen in plaats van wat ze niet meer kunnen. De nieuwe Wet werk en bijstand legt de nadruk op werk, in plaats van op een uitkering. Ook de WW is nu meer vormgegeven als een brug naar een baan. VUT en prepensioen worden niet langer via de belastingen gesubsidieerd. Door de introductie van de levensloopregeling kunnen mensen makkelijker een periode met verlof en daardoor werk en privé beter combineren.

Nu de economie weer in de lift zit, wil het kabinet de gunstige situatie benutten om ook mensen aan de slag te helpen die nog aan de kant staan. Het kabinet zet daarom nog meer dan voorheen in op investeren in mensen.

Meer mensen aan het werk

Meer mensen aan het werk is één van de belangrijkste doelstellingen van dit kabinet. Wie kan werken, moet ook werken. Mensen die hun baan verliezen, moeten zo snel mogelijk weer aan de slag. Hoe korter iemand een uitkering heeft, des te groter de kans op een succesvolle terugkeer naar de arbeidsmarkt. Wie niet zelfstandig werk kan vinden, moet hulp kunnen krijgen. Voor werknemers worden kennis en vaardigheden belangrijker. De Nederlandse economie drijft steeds meer op innovatie, kennis en hoogwaardige technologie. Burgers moeten ondersteuning krijgen bij het verkrijgen van kennis, vaardigheden en diploma's. Het kabinet wil ook de arbeidsparticipatie van ouderen verhogen. In 2007 moet veertig procent van de mensen tussen 55 en 64 jaar aan het werk zijn. Deze doelstelling ligt binnen bereik. In 2005 was de arbeidsparticipatie gestegen naar 39,7 procent.

Maatregelen

- Er worden in deze kabinetsperiode ruim 18 000 leerwerkplekken gecreëerd. Mensen werken en gaan tegelijk naar school. Meer mensen zullen hierdoor een startkwalificatie op de arbeidsmarkt behalen.
- Tevens streeft het kabinet naar 14 000 zogenoemde «EVC-procedures» (elders verworven competenties). Dit betekent dat vaardigheden die mensen hebben opgedaan buiten het gewone onderwijs erkend worden met diploma's en certificaten. Hierdoor nemen de kansen van werknemers op de arbeidsmarkt toe. Het project is verlengd tot eind 2007 en heeft vijf miljoen euro extra gekregen.
- Het kabinet heeft eind 2005 met werkgevers en werknemers tijdens de werktop afgespro-

- ken 35 miljoen euro beschikbaar te stellen voor stageplaatsen in het mbo. Ook komt er 40 miljoen euro extra voor fiscale stimuleringsregelingen voor stages en scholing.
- Het kabinet wil in 2007 de Wet terugkeerbanen invoeren. In zo'n baan mogen bijstandsgerechtigden maximaal twee jaar lang werken met behoud van uitkering. Het gaat om mensen van wie de kans klein is dat ze zelfstandig een baan vinden.
  - Door de nieuwe «regeling dienstverlening aan huis» worden particulieren die maximaal drie dagen in de week een hulp voor allerlei werk in en rondom het huis nemen vrijgesteld van het afdragen van premies en loonbelasting. Hierdoor wordt het aantrekkelijker om een hulp in dienst te nemen. De vorige regeling stelde een maximum van twee dagen.
  - De Taskforce Jeugdwerkloosheid beoogde samen met CWI, gemeenten en andere partijen in het veld aan het begin van deze kabinetsperiode tot 2007 40 000 extra jeugdbanen te realiseren. De verwachting is dat dit lukt. De teller staat nu op 32 500.
  - Het kabinet wil jongeren die hun school niet hebben afgemaakt en niet werken strenger aanpakken. Er moeten meer mogelijkheden komen om hen te dwingen intensieve scholings- en heropvoedingstrajecten te laten volgen. Hiermee wordt voorkomen dat er een harde kern van jongeren ontstaat die buiten spel komt te staan in de samenleving en steeds verder afglijdt.

Meer vrouwen en mannen moeten de keus kunnen maken om arbeid en zorg te combineren. Het kabinet wil daarom in 2007 fors investeren in regelingen die de combinatie arbeid en zorg makkelijker maken.

Maatregelen

- Het kabinet wil vanaf begin 2007 werkgevers verplichten om bij te dragen in de kosten van de kinderopvang. Nu krijgt ruim een derde deel van alle werknemers geen of onvoldoende bijdrage voor kinderopvang. Met de verplichte werkgeversbijdrage wordt het voor ouders eenvoudiger om de financiële tegemoetkoming aan te vragen.
- In 2007 komt 125 miljoen euro extra beschikbaar voor kinderopvang, bovenop de extra tweehonderd miljoen euro in 2006. Hiermee worden vooral de middeninkomens tegemoet gekomen.
- Basisscholen krijgen vanaf het schooljaar 2007–2008 de wettelijke taak om voor voor-schoolse en naschoolse opvang de aansluiting te regelen met de kinderopvang.

Niet iedereen kan werken in een reguliere baan. Dat is bijvoorbeeld niet altijd goed mogelijk voor mensen met lichamelijke, psychische en/of verstandelijke handicaps. Toch moet het mogelijk zijn dat zij zoveel mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij.

Maatregel

- Het kabinet trekt 18 miljoen euro per jaar extra uit voor de modernisering van de sociale werkvoorziening. Mensen die niet aan de slag kunnen in een reguliere baan, moeten vanaf 2008 zoveel mogelijk aangepast werk krijgen in een zo gewoon mogelijke omgeving. Het liefst bij een reguliere werkgever, bijvoorbeeld via detachering en/of onder begeleiding. Ook blijft het mogelijk om te werken binnen de beschutting van de sociale werkvoorziening.

Inkomen

In 2007 gaat vrijwel iedereen erop vooruit (zie koopkrachttabel). Extra aandacht gaat naar gezinnen met kinderen.

Een betaalde baan blijft de beste manier om meer inkomen te krijgen. Het kabinet wil werken daarom extra stimuleren. Voor 2007 is 1 miljard euro beschikbaar voor lastenvermindering, die gelijk is verdeeld tussen burgers en bedrijven.

Maatregelen

- De werknemerspremie voor de werkloosheidsverzekering gaat omlaag met 1,35 procent naar 3,85 procent. Voor werkgevers gaat de WW-premie ook omlaag, van 3,45 naar 3,30 procent.
- De tarieven van de onderste belastingschijven dalen, de eerste schijf met 0,5 procent, de tweede met 0,05 procent.
- De arbeidskorting gaat met 20 euro omhoog en ook de aanvullende combinatiekorting stijgt met 80 euro.
- De kinderbijslag gaat omhoog met gemiddeld 35 euro per kind per jaar.
- De ANW-tegemoetkoming en de AOW-tegemoetkoming voor gepensioneerden gaan omhoog met 48 euro per jaar.
- De algemene heffingskorting wordt verhoogd met 21 euro.

Tabel: koopkrachtontwikkeling 2007, in procenten

<i>Actieven</i>	
Alleenverdiener met kinderen	
Modaal	1
Tweemaal modaal	$\frac{3}{4}$
Tweeverdiener	
Modaal en $\frac{1}{2}$ modaal met kinderen	$1\frac{1}{4}$
Tweemaal modaal en $\frac{1}{2}$ modaal met kinderen	1
Modaal en modaal zonder kinderen	1
Tweemaal modaal en modaal zonder kinderen	1
Alleenstaande	
Minimumloon	1
Modaal	1
Tweemaal modaal	1

Alleenstaande ouder	
Minimumloon	3/4
Modaal	1 1/4
<i>Inactieven</i>	
Sociale minima	
Paar met kinderen	1
Alleenstaande	1
Alleenstaande ouder	1 1/4
AOW (alleenstaand)	
Sociaal minimum	1 1/4
AOW + 5 000 euro	1
AOW (paar zonder kinderen)	
Sociaal minimum	1
AOW + 10 000 euro	1

Toelichting op de tabel:

Een bruto modaal inkomen is ongeveer 30 000 euro. De cijfers laten de verwachte inkomensontwikkeling in 2007 zien voor een aantal standaardhuishoudens. Individuele omstandigheden kunnen verschillen en effecten van specifieke maatregelen gelden niet voor iedereen in een categorie. Daardoor kan de individuele inkomensontwikkeling afwijken van de cijfers in bovenstaande tabel.

Als mensen eenmaal schulden hebben is het lastig om daaruit te komen, zeker als het gaat om mensen die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Om armoede te voorkomen is het zaak te voorkomen dat mensen schulden maken.

Maatregelen

- Mensen die een aanvraag indienen voor een bijstands- of werkloosheidsuitkering krijgen binnen vier weken een voorschot op hun uitkering. Zo wordt voorkomen dat ze tijdelijk zonder inkomsten zitten.
- Organisaties zoals maatschappelijk werk en gemeenten gaan intensiever samenwerken om schuldenproblemen te bestrijden. Het kabinet heeft 25 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor schuldhulpverlening.

Minder regels, meer ruimte

Het verminderen van administratieve lasten voor het bedrijfsleven en burgers is één van de hoofddoelstellingen van het kabinet. Regels moeten geen onnodige hinder veroorzaken. Waar dat kan, moeten mensen zelf onderlinge afspraken maken. Hierdoor verbetert de kwaliteit van de uitvoering. Het kabinet heeft zich eerder ten doel gesteld om in 2007 de regeldruk op het terrein van werk en inkomen met een kwart te hebben verminderd.

Maatregelen

- Het kabinet wil in 2007 de nieuwe Arbowet invoeren. Werkgevers en werknemers krijgen meer ruimte samen het arbobeleid in te vullen. Ook besparen werkgevers kosten omdat ze minder administratieve verplichtingen hebben.
- Met de nieuwe Arbeidstijdenwet wil het kabinet werkgevers en werknemers meer ruimte geven om samen afspraken te maken over werktijden. Werktijden kunnen in overleg worden aangepast aan het privéleven. Bescherming van de werknemer blijft centraal staan.
- Het kabinet streeft ernaar wettelijk vast te leggen dat burgers die een beroep doen op een bijstands- of werkloosheidsuitkering vanaf 2007 hun gegevens maar één keer hoeven aan te leveren. Per klant komt er één elektronisch dossier dat de instanties die betrokken zijn bij het verstrekken van uitkeringen (CWI, UWV en gemeenten) kunnen raadplegen.
- Het wordt voor burgers makkelijker om een AOW-uitkering aan te vragen. De Sociale Verzekeringsbank gaat vanaf eind 2007 meer werken met vooringevulde gegevens op het aanvraagformulier.
- Het kabinet streeft ernaar dat werknemers uit Polen en zeven andere nieuwe EU-lidstaten vanaf volgend jaar gelijk worden behandeld als werknemers uit Nederland en de oude EU-landen. Werkgevers hoeven dan geen tewerkstellingsvergunningen voor hen aan te vragen. Dat scheelt administratieve rompslomp. Vooruitlopend op het volledig vrije verkeer van werknemers geeft het kabinet stapsgewijs de vergunningen in meerdere sectoren soepeler af.
- De verplichte bijdrage van werkgevers in de kosten voor kinderopvang zal ertoe leiden dat ouders en bedrijven minder tijd kwijt zijn aan administratie.

Modernisering pensioenen

Werknemers en gepensioneerden moeten meer zekerheid krijgen dat hun pensioenfonds solide genoeg is om de pensioenen uit te betalen. Daarnaast moeten werknemers en gepensioneerden meer en duidelijkere informatie krijgen over hun pensioenen en de pensioenfondsen.

Maatregelen

- Het kabinet heeft het voorstel voor een nieuwe Pensioenwet ingediend. Deze verplicht de pensioenfondsen vanaf 2007 meer en duidelijke informatie te geven aan werknemers en gepensioneerden.
- De medezeggenschap van gepensioneerden is wettelijk vastgelegd.

- Het toezicht op de pensioenfondsen wordt volgend jaar versterkt, onder meer door een nieuw financieel toetsingskader.

Belangrijkste intensiveringen in 2007 (bedragen x € miljoen)

	2007
Kinderopvang	125
Fiscale stimulering scholing	40
Verhoging van de AOW- en ANW-tegemoetkoming	132
Schuldhelpverlening	25
Verhoging van de arbeidskorting	116
Kinderbijslag	125

De sociale zekerheidsuitgaven die uit premies worden gefinancierd, bedragen in 2007 43 miljard euro (2006: 42,6 miljard euro). Aan de ene kant dalen de uitgaven voor de WW, maar aan de andere kant stijgen de uitgaven voor de AOW, deels vanwege een verhoging van de AOW-tegemoetkoming.

Van de premiegefinancierde sociale zekerheidsuitgaven is 3,6 miljard euro bestemd voor de WW en 11,9 miljard euro voor de uitkeringen als gevolg van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Aan de AOW wordt 25,7 miljard euro uitgegeven.

Kerngetallen

	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal bijstandsgerechtigden (x 1000)*	330	340	340	320	310
Werkende ouderen (percentage van de bevolking 55-64 jaar)	38,1%	39,2%	39,7%	–	–
Aantal uitkeringen in WAO/WIA (x 1000)*	790	770	700	660	640
Werkloosheid (x 1000)	400	480	485	400	345
Aantal uitkeringsjaren WW (x 1000)*	220	270	280	220	170

* Afgerond op tienduizend.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Een veiliger Nederland

Het kabinet streeft naar een veiliger Nederland. Een sterkere rol van de politie moet daaraan bijdragen, maar er is meer nodig. Ook de samenwerking tussen de diverse organisaties in de veiligheidsketen moet verder verbeteren, onder andere om de overlast en verloederung effectief te kunnen tegengaan. De kwaliteit van de leefomgeving draagt immers bij aan het gevoel van veiligheid.

Maatregelen

- In het voorstel voor de nieuwe Politiewet worden de 26 korpsen samengevoegd tot één landelijke politieorganisatie. Dat leidt tot meer eenheid en slagvaardigheid bij de politie.
- De politie kan extra worden uitgebreid met ruim 1500 arbeidsplaatsen in 2014 door het programma Verbetering Opsporing, de nieuwe verdeelsystematiek van het politiebudget, de uitbreiding van de Zeehavenpolitie en de vorming van de Dienst Speciale Interventies bij het Korps Landelijke Politiediensten.
- Per 1 januari 2008 zijn de besturen van de veiligheids- en politieregio's geïntegreerd.
- Aan het Gemeentefonds wordt in 2007 € 220 miljoen toegevoegd voor gemeentelijke activiteiten op het gebied van openbare orde en veiligheid.
- Twaalf steden maken plannen om probleembuurtten aan te pakken. Via de gemeenten stimuleert het kabinet dat alle partijen die hierbij zijn betrokken (zoals bewoners, scholen, bedrijven, corporaties en welzijnsorganisaties) elkaar vinden.
- Bijzondere aandacht gaat naar delicten die minder zichtbaar zijn, maar die de samenleving kunnen ontwrichten, zoals financieel-economische criminaliteit en cybercrime. Dit alles in het kader van het Veiligheidsprogramma. Deze onderwerpen zijn ook opgenomen in de nieuwe prestatieafspraken die het kabinet heeft gemaakt met de politie.

Topprioriteit blijft het tegengaan van radicalisering en terrorisme. Het accent ligt op het voorkomen van crises, maar we moeten onze ogen er niet voor sluiten dat calamiteiten zich toch kunnen voordoen. Samenwerking is in alle gevallen een kernbegrip. Samenwerking tussen alle partijen die verantwoordelijk zijn voor de nationale veiligheid, maar ook samenwerking in EU-verband.

Maatregelen

- Het kabinet breidt de bestuurlijke mogelijkheden uit om radicalisering in een vroeg stadium aan te pakken. Het wetsvoorstel Bestuurlijke maatregelen maakt het mogelijk om in te grijpen zonder te wachten op strafrechtelijke feiten.
- Er zijn nieuwe afspraken gemaakt met de minister van Defensie over de structurele rol van de krijgsmacht bij crises en rampen. De gegarandeerde inzet stijgt van 3000 tot 4600 militairen.
- De AIVD werft sneller nieuw personeel dan verwacht. De AIVD zal naar verwachting daarom sneller op sterkte zijn.

- Het uitwisselen van informatie is cruciaal. In het project «Veiligheidsverbetering door Information Awareness» zal de contraterrorisme Informatiebox (een samenwerkingsverband tussen de belangrijkste veiligheidsinstanties) onder leiding van de AIVD verder worden ontwikkeld.
- Op Rijksniveau vinden twee crisisoefeningen plaats. Eén daarvan, de oefening «Voyager», is een samenwerkingsverband tussen BZK en Defensie.

Bestuur en democratie

Het kabinet blijft werken aan het vergroten van het vertrouwen van burgers in de politiek en in de democratie. Vertrouwen ontstaat als het beleid de gewenste effecten heeft en als mensen zich betrokken voelen bij het bestuur. Vandaar dat het kabinet mensen uitdrukkelijk betreft bij een eventuele herziening van het kiesstelsel en andere staatsrechtelijke hervormingen. Vandaar ook dat het kabinet kritisch kijkt naar de organisatie van het middenbestuur («alles tussen Rijk en wijk»). Is het voldoende herkenbaar, democratisch gelegitimeerd en niet onnodig ingewikkeld (te veel «bestuurlijke drukte»)?

Maatregelen

- De Nota Middenbestuur wordt dit najaar aan de Tweede Kamer gestuurd. Hierin staan scenario's voor een eventuele herordening van het openbaar bestuur.
- Het kabinet werkt aan een vermindering van de bestuurlijke drukte, onder andere rond de voor- en naschoolse opvang, het jeugdbeleid, de waterketen en de reconstructie van de landelijke gebieden.
- Vanaf 2007 kunnen gemeenten en provincies hun verantwoordingen voor 23 uitkeringen afleggen volgens «single information en single audit». Hierdoor zullen de administratieve lasten afnemen.
- Het kabinet heeft een wetsvoorstel ingediend voor een nieuwe beloningsstructuur voor politieke ambtsdragers.
- Het kabinet ontvangt in het najaar van 2006 de adviezen van het Burgerforum en de Nationale Conventie. De resultaten kunnen een rol spelen bij de verdere ontwikkeling van beleid.

Minder regels, meer kwaliteit

Burgers, bedrijven en instellingen willen een goede, tijdige en zorgvuldige dienstverlening. Het kabinet werkt dan ook aan een andere, betere overheid. Een overheid die effectief werkt, transparant is en die weinig administratieve lasten oplegt. Daarbij past een goed personeelsbeleid met aandacht voor integriteit en diversiteit.

Maatregelen

- Bij de vermindering van de administratieve lasten krijgen specifieke doelgroepen extra aandacht. Nieuwe voorstellen van ministers worden getoetst om de administratieve lasten te beperken.

- Er komt een front office voor toezicht op ondernemingen in horeca, primaire sector (landbouw) en op ziekenhuizen.
- Het BurgerServiceNummer gaat het met ingang van 2007 mogelijk maken dat gegevens nog maar eenmaal aan de overheid hoeven te worden verstrekt en efficiënter kunnen worden geraadpleegd.
- Het kabinet komt met een wetsvoorstel voor de toevoeging van een elektronische functie aan de Nederlandse Identiteitskaart (E-nik). Hiermee kan de houder zich onder andere elektronisch identificeren en een elektronische handtekening zetten.
- In 2007 kunnen mensen 65 procent van de publieke dienstverlening ook elektronisch afnemen. Implementatieteams gaan overheidsorganisaties hierbij helpen.
- Het kabinet brengt de notitie Hervorming Rijksdienst uit. Deze notitie levert de basis voor de discussie over een nieuwe inrichting van de rijksdienst die slagvaardig is georganiseerd rond actuele maatschappelijke problemen. Een volgend kabinet kan hierover besluiten nemen.
- Met het programma good governance wil het kabinet de publieke dienstverlening verbeteren. Het bevorderen van de integriteit van medewerkers is een van die initiatieven, net als het vergroten van transparantie.
- Diversiteit van het personeel blijft aandacht vragen. Het kabinet streeft ernaar dat in 2010 een kwart van alle leidinggevenden bij het Rijk vrouw is.
- Het kabinet trekt een extra bedrag uit voor postactieve ambtenaren (zoals gepensioneerden en ambtenaren die vervroegd zijn uitgetreden) in sectoren waarvan de tegemoetkoming ziektekosten kwam te vervallen. Het gaat om een bedrag van in totaal € 130 miljoen. De koopkracht van deze groep wordt hierdoor de komende drie jaar verbeterd.

Koninkrijksrelaties

Nederland wil in 2007 onverminderd doorgaan met het in de start-Ronde Tafel Conferentie vastgelegde traject om te komen tot nieuwe staatsrechtelijke verhoudingen en een betere financiële positie voor de eilanden. Het accent ligt op het belang van de burgers en de aanpak van de problemen.

Maatregelen

- Een eerste stap is het bereiken van overeenstemming over de criteria waaraan de nieuwe bestuurlijke eenheden moeten voldoen.
- Nederland is bereid een bijdrage te leveren aan een oplossing van de schuldenproblematiek, op voorwaarde dat de openbare financiën duurzaam op orde worden gebracht.
- Geld voor samenwerking wordt ingezet op terreinen als rechtshandhaving, bestuurlijke ontwikkeling, onderwijs en duurzame economische ontwikkeling.

Ministerie van Justitie

Veiligheid

Het kabinet heeft merkbaar vooruitgang geboekt bij de bestrijding van criminaliteit, verloedering en onveiligheid in de buurt. Het percentage burgers dat zich wel eens onveilig voelt is in de periode 2002–2005 gezakt van 31 procent naar 24 procent. Vermogens- en geweldscriminaliteit zijn met circa 10 procent verminderd.

Maatregelen

- De uitvoering van de veiligheidsplannen tot 2010 wordt voortgezet met vooral aandacht voor de buurt (aanpak overlast en verloedering), jeugd, geweld, effectiever straffen en het bedrijfsleven. Daarnaast komt er meer aandacht voor financieel-economische criminaliteit, cybercrime en nieuwe technologie. Deze thema's komen ook terug in de afspraken met de politie voor 2007–2008.
- In 2007 wordt de OM-straftbeschikking ingevoerd; het Openbaar Ministerie mag voortaan zelf straffen opleggen. Het gaat niet om vrijheidsbenemende straffen. Dat blijft voorbehouden aan de rechter. De modernisering van het Wetboek van Strafvordering wordt in 2007 voortgezet. Verder wordt naar verwachting de nieuwe wet Politiegegevens van kracht die belemmeringen wegneemt in de informatie-uitwisseling binnen de politie en tussen politie en derden.
- Bij de aanpak van geweld zal komend jaar de nadruk liggen op alcohol en schadelijke geweldsbeelden als risicofactoren voor geweld. Er komen afspraken met aanbieders van beeldmateriaal over het gebruik van de Kijkwijzer.
- Voor slachtoffers van geweldsmisdrijven wordt de doorverwijzing en opvang verbeterd, net als de mogelijkheid tot schadevergoeding. Ook moet er bij 250 gemeenten een gerichte lokale aanpak van huiselijk geweld van de grond komen. De wetsvoorstellen «tijdelijk huisverbod» en «voorkomen geweld in de opvoeding» treden in 2007 in werking.
- Naar aanleiding van het evaluatierapport over het functioneren van het OM bij de Schiedammer parkmoord, is een verbeterprogramma opgesteld. Daarvoor is in 2007 ruim 22 miljoen euro beschikbaar. Dit moet leiden tot heldere eisen voor de opsporing, een duidelijk gezag, versterking van het vakmanschap en een cultuur van tegenspraak en kwaliteitsontwikkeling binnen het OM. Bij het Nederlands Forensisch Instituut gaat het om duidelijker rapporteren, meer kwaliteit van het onderzoek op de plaats delict, een landelijke sporendatabank en 24-uurs beschikbaarheid.
- In 2007 begint het gevangeniswezen met de uitvoering van detentie en behandeling op maat (DBM). De gedetineerdenpopulatie bestaat dan uit preventieven, kortverblijvenden en langverblijvenden. Het regime van de verschillende domeinen wordt afgestemd op het doel van de vrijheidsbeneming en de mogelijkheden, gegeven de verblijfsduur. 700 gevangenisplaatsen worden aangepast voor de forensische zorg aan psychisch gestoorde gedetineerden. Hiervoor is in 2007 een bedrag uitgetrokken van 10,6 miljoen euro dat oploopt tot 55,7 miljoen euro in 2010 en verder.

- Om de verwachte groei van het aantal terbeschikkinggestelden op te vangen komen er de komende jaren 350 tbs-plaatsen bij. Hiervoor komt een bedrag beschikbaar dat oploopt tot ruim 71 miljoen euro in 2010 en verder (2007: ruim 13 miljoen euro). Ook wordt onderzocht hoe bepaalde tbs-ers na behandeling langer onder toezicht kunnen worden gehouden. Verder wil Justitie de aansluiting tussen justitiële voorzieningen en de reguliere zorg verbeteren.

Jeugd

- In de sector Jeugd trekt Justitie voor 2007 en verder structureel 30 miljoen euro uit om de uitvoeringsorganisaties, zoals de bureau's jeugdzorg, de justitiële jeugdinrichtingen en de Raad voor de kindbescherming in staat te stellen hun capaciteit af te stemmen op het toegenomen aantal straf- en jeugdbeschermingzaken.
- Er komt een nieuwe sanctie: de gedragsmaatregel, een sanctie die gedragsverandering beoogt, afgestemd is op het individuele geval, verschillende interventies kan omvatten en zes tot twaalf maanden kan duren.
- De kwaliteit van de PIJ-maatregel (Plaatsing in een Jeugdinrichting) wordt verbeterd. De groeps grootte binnen justitiële jeugdinrichtingen gaat terug van 12 naar 8 pupillen, met 2 groepsleiders per groep en er komt meer aandacht voor nazorg bij het verlaten van de inrichting.
- Volgend jaar komen er afspraken om de doorlooptijd in de jeugdketen te verkorten en zo sneller te kunnen besluiten over een kindbeschermingsmaatregel of de inschakeling van hulp via Bureau Jeugdzorg.

Terrorismebestrijding

Terroristische uitingen en radicalisme zijn een aanhoudende bedreiging voor de rechtsorde en de integratie. Informatie-uitwisseling, samenwerking en coördinatie tussen de betrokken diensten moeten ook in 2007 helpen bij het bestrijden van deze verschijnselen.

Maatregelen

- Op 1 januari 2007 wordt de wet van kracht die opsporing en vervolging van terroristische misdrijven verruimt. Ook komen er meer mogelijkheden om personen uit een beroep te ontzetten en wordt deelname aan een trainingskamp strafbaar.
- Meer expertise onder bestuurders en professionals. Extra aandacht komt er voor monitoren van radicale uitingen via het internet en satellietzenders.
- Er is in 2007 7 miljoen euro extra beschikbaar voor cameratoezicht in de vervoerssector (waaronder spoorwegen en vliegvelden) mede in verband met de bestrijding van terrorisme.
- In 2007 wordt het programma Terrorisme en bedrijfsleven uitgevoerd, dat het bewustzijn bij bedrijven voor dreigingen, risico's en kwetsbaarheden moet vergroten.

Rechtsbestel

Een bruikbare rechtsorde vergt regels waar burgers en bedrijven in de praktijk mee uit de voeten kunnen. Het kabinet schaft onnodig belastende regels af of vervangt ze. Het gaat om minder en betere regels, met verlaging van administratieve lasten als gevolg.

Een functioneel rechtsbestel wordt gekenmerkt door een slagvaardige rechtspleging en biedt de burger voorzieningen om geschillen op te lossen, ook buiten de rechter om.

Maatregelen

- In 2007 komen er opnieuw voorstellen om de administratieve lasten van bedrijven en particulieren terug te dringen. Binnen het jaarrekeningenrecht komt er een administratieve lastenverlichting van circa 350 miljoen euro. Het samenvallen van de fiscale en vennootschappelijke jaarrekening moet leiden tot een verdere vermindering van de administratieve lasten met 325 miljoen euro. Door de hogere grensbedragen in het jaarrekeningenrecht, kan daar nog 70 miljoen euro lastenverlichting bijkomen.
- Het aantal zaken bij de rechterlijke macht neemt toe, daaronder zijn ook hele grote zaken. Het kabinet heeft daarvoor extra middelen uitgetrokken, vanaf 2007 is jaarlijks ongeveer 24 miljoen euro beschikbaar. Voor de vreemdelingenkamers is een extra bedrag beschikbaar van 21 miljoen euro in 2007, aflopend tot ongeveer 15 miljoen in 2009 en verder.

Nu de eerstelijns rechtshulp is versterkt door onder andere de instelling van juridische loketten komt er volgend jaar aandacht voor de tweedelijns rechtshulp, de kwaliteit en integriteit van de juridische beroepsbeoefening, het toezicht daarop en het tuchtrecht.

Integratie

Het kabinet werkt er hard aan om via het inburgerings- en integratiebeleid allochtonen én autochtonen meer te betrekken bij de samenleving. Het gaat erom een basis van gemeenschappelijkheid te vinden waarin mensen met elkaar omgaan als gelijkwaardige participanten in de samenleving. Het weerbaar maken van vooral moslimjongeren en het versterken van maatschappelijke binding in de samenleving als geheel moet radicalisering voorkomen. Voor integratie is in 2007 400 miljoen euro beschikbaar.

Maatregelen

- Naar verwachting treedt de Wet inburgering Nederland op 1 januari 2007 in werking. Doel is om een betere beheersing van de Nederlandse taal en kennis van de Nederlandse samenleving van nieuw- en oudkomers te bevorderen. De gemeenten krijgen een spilfunctie in het nieuwe stelsel. De inkoop van inburgeringscursussen wordt aan de vrije markt overgelaten.
- In 2007 gaat de integratiecampagne door, die positieve voorbeelden van culturele interactie belicht. Door wijziging van de Rijkswet worden de naturalisatieceremonie en de daarbij horende verklaring van verbondenheid wettelijk geregeld. Verder zet het kabinet in op binding en ontmoeting op lokaal niveau waarvoor jaarlijks vier miljoen euro beschikbaar is.

- Om de integratie van moslims te stimuleren is er structureel overleg tussen de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie en vertegenwoordigers van moskeeorganisaties. Met ingang van het schooljaar 2006–2007 zijn er verschillende opleidingsmogelijkheden voor islamitische geestelijke bedienaren. Het is de verwachting dat hieruit op termijn één of meer Nederlandse imamopleidingen voortkomen.
- Ook in 2007 gaat bijzondere aandacht uit naar de emancipatie van allochtone vrouwen. Het nationaal plan Taal Totaal van de Commissie PaVem vormt een steun in de rug van het kabinetsbeleid. Hiervoor is in 2007 22,5 miljoen euro extra beschikbaar.
- De aanpak van eengerelateerd geweld staat ook in 2007 nadrukkelijk op de agenda. Hiervoor is tot en met 2010 bijna 11 miljoen euro beschikbaar (2007: 2,7 miljoen euro). Verder komt er een professioneel landelijk dekkend netwerk voor de behandeling van discriminatieklachten. Hiervoor is structureel zes miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld.

Vreemdelingenbeleid

Met de invulling van het vreemdelingenbeleid op het terrein van gezinsvorming en gezinshereniging is de immigratie onder controle. Het migratiebeleid wordt gemoderniseerd door het restrictieve toelatingsbeleid te combineren met meer selectiviteit. Het nieuwe beleid zal meer gebaseerd zijn op de behoefte aan migranten die in de Nederlandse samenleving bestaat. Instellingen en bedrijven krijgen op basis van contracten met de overheid een grotere rol bij studie- en arbeidsmigratie. Voor vreemdelingenzaken is 758 miljoen euro beschikbaar in de begroting van 2007.

Maatregelen

- In de begroting van 2007 wordt voor de vernieuwing van de IND voor de komende twee jaren bijna 22 miljoen euro extra uitgetrokken.
- Het systeem van verblijfsvergunningen wordt vereenvoudigd tot vijf typen, te weten: Uitwisseling en Arbeid Tijdelijk, Studie en Arbeid Regulier, Kennis en Arbeid Hoogwaardig, Familie/Gezin en Humanitaire redenen. De invoering is al gestart en loopt door in 2007.
- In 2007 krijgt het reguliere toelatingsbeleid het meeste accent. Net als bij de asielprocedure zal ook in het reguliere toelatingsbeleid de bezwaarprocedure worden vervangen door een voornemenprocedure. Dat vergroot zowel de efficiency als de kwaliteit van het proces van rechtsbescherming.
- Visumbepalingen worden geïntegreerd in de Vreemdelingenwet 2000. De bevoegdheid voor het verlenen van visa gaat over van de minister van Buitenlandse Zaken naar de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, zodat deze verantwoordelijk is voor toelating, ook bij kort verblijf.
- Een concrete stap in de sturing van de vreemdelingenketen is de oprichting van de Terugkeerorganisatie die vanaf januari 2007 volledig operationeel moet zijn.
- Ook is het beleid ter ontmoediging van illegaal verblijf aangescherpt met meer aandacht voor de ongewenstverklaring van vreemdelingen en het verwijderen van vreemdelingen die de openbare orde verstoren. Ook wordt samen met de Benelux en de Europese Unie geprobeerd met belangrijke herkomstlanden terug- en overnameverdragen te sluiten.

- De asielinstroom voor de komende jaren wordt structureel geraamd op 10 500 asielzoekers.
- Voor de financiering van de extra opvangkosten is het komende jaar 21,9 miljoen euro beschikbaar.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Talenten ontwikkelen, dat is in een notendop de opdracht van het ministerie van OCW. Leerlingen en studenten vragen onderwijs dat het beste uit hen haalt. Wetenschappers willen de ruimte om te kunnen excelleren. En hetzelfde geldt voor kunstenaars, theatermakers, musici en al die andere mensen die zich inspinnen voor een rijk cultureel leven.

Naar een slimme en creatieve samenleving

Kwaliteit primair onderwijs

De Inspectie van het Onderwijs concludeert in haar Onderwijsverslag 2004–2005 dat de kwaliteit van het onderwijsproces en van de onderwijsprestaties in het primair onderwijs (in internationaal perspectief) op veel punten goed is. De knelpunten, zoals technisch lezen en rekenen, pakt het kabinet aan door middel van toezicht door de Inspectie van het Onderwijs.

Onderwijsachterstandenbeleid

Doel van het vernieuwde onderwijsachterstandenbeleid is dat scholen in het basisonderwijs achterstanden bij leerlingen vroegtijdig kunnen opsporen en aanpakken. Eind 2010 moet 70 procent van de kinderen uit de doelgroep deelnemen aan een programma van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) dat hun (taal)ontwikkeling vroegtijdig stimuleert.

Maatregelen

- 45 miljoen euro uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is bestemd om het beoogde doelgroepbereik binnen VVE te realiseren. 18 miljoen euro in 2006–2007 om VVE-personeel verder te professionaliseren.
- Er komen 600 schakelklassen tussen 2006–2010 voor uiteindelijk 36 000 leerlingen in 2010.
- OCW komt in het najaar met een plan voor brede scholen in het kader van het FES. Het kabinet zal daarover begin 2007 een definitief besluit nemen.

Terugdringen voortijdig schoolverlaten

Het kabinet zal ook in 2007 maatregelen nemen om het aantal voortijdig schoolverlaters verder terug te dringen. Voor extra begeleiding en ondersteuning van deze groep is 30 miljoen euro beschikbaar in 2006, oplopend tot 103 miljoen euro in 2009.

Maatregelen

- De overgangen tussen primair en voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs worden vergemakkelijkt. Goede registratie, goed spijbelbeleid en handhaving van leerplicht.
- In 2006 sluit OCW met twaalf regio's convenanten af met als doel tien procent minder voortijdig schoolverlaters in 2006/2007.
- Vanaf augustus 2007 wordt de kwalificatieplicht ingevoerd, waarmee leerlingen tot 18 jaar leerplichtig zijn tot het moment dat ze een startkwalificatie hebben behaald.
- Versterking zorgadviesteams in het mbo.

Kwaliteit beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (BVE)

Het mbo vernieuwt zich ingrijpend om leerlingen beter toe te rusten voor hun beroep en voor het vormgeven aan hun verdere loopbaan. Centraal staat de balans tussen vakkennis en competenties. Beiden zijn deel van elk kwalificatieprofiel, elke opleiding en elk examen in het mbo.

Maatregelen

- Waar mogelijk koppelen onderwijsinstellingen de onderwijsinhoudelijke vernieuwing aan andere vernieuwingen binnen het mbo.
- Vernieuwingen in het onderwijs moeten van onderop tot stand komen. Vanaf 2006 hebben de onderwijsinstellingen in de sector middelbaar beroepsonderwijs (mbo) geld gekregen (innovatiebox) voor innovatiethema's.

Kwaliteit hoger onderwijs

Het kabinet streeft naar een inspirerend hoger onderwijs dat in het teken staat van vorming, excellentie en bezieling.

Maatregelen

- In deze begroting wordt een bedrag uitgetrokken dat oploopt tot € 173 miljoen in 2010 om te komen tot meer en betere hoger opgeleiden.
- Bèta- en techniekopleidingen hebben extra prioriteit. Voor het Deltaplan bèta/techniek wordt in 2007 € 60 miljoen uitgetrokken, aangevuld met nog eens € 60 miljoen uit de FES-middelen.
- Najaar 2006 zullen pilots starten met «Associate-degree-programma's». De verwachting is dat deze tweejarige programma's vooral aantrekkelijk zijn voor werkenden en voor mbo'ers die aarzelen of zij nog door zullen studeren.

Excellente wetenschap

Om excellentie te bereiken in de wetenschap, stelt het kabinet de onderzoeker centraal. Het moet voor onderzoekers en onderzoeksgroepen lonen om boven het maaiveld uit te steken.

Maatregelen

- Excellente wetenschappers en sterke onderzoeksgroepen krijgen meer armslag. Uit de enveloppemiddelen is hiervoor vanaf 2007 € 100 miljoen per jaar beschikbaar, € 50 miljoen op de OCW-begroting en € 50 miljoen op de begroting van het ministerie van Economische Zaken.
- Het kabinet investeert in onderzoek naar en kennistransfer van een nieuwe generatie game technologie (het GATE-project, 2 miljoen euro in 2007) en in het project Grootschalige Researchfaciliteiten (30,5 miljoen euro in 2007).
- Uit de FES-middelen voor 2006 is € 210 miljoen beschikbaar voor kennis- en innovatieclaims. Op het terrein van OCW wordt € 35 miljoen ingezet voor het project Parelsnoer,

een innovatief onderzoeksproject in de zorg. Bovendien gaat € 15 miljoen naar het project ITER, de ontwikkeling van hightechinstrumenten voor een internationale proefcentrale voor fusie-energie in Frankrijk.

- In de periode 2007 t/m 2010 start een programma voor «creatieve promovendi», waarin talentvolle afgestudeerden kunnen starten met hun promotie op een onderwerp naar keuze. Voor dit programma is jaarlijks € 4 miljoen beschikbaar.

Naar een vaardige samenleving

Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

De aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt moet worden verbeterd.

Maatregelen

- Het kabinet stelt vanaf 2006 € 35 miljoen per jaar beschikbaar aan het mbo voor stage- en simulatieplaatsen voor moeilijk plaatsbare leerlingen.
- In het kader van beroepsonderwijs en bedrijf, gericht op maatwerk in leerwerktrajecten, komt uit de FES-middelen in 2007 ruim 82 miljoen euro beschikbaar.
- Stimuleren arbeidsnabij hoger beroepsonderwijs met «kenniscirculatie»: hogescholen doen ontwerp- en ontwikkelonderzoek voor het werkveld.
- Om alle informatie over leren, werken, stages en oriëntatiemogelijkheden bijeen te brengen, wordt een online marktplaats voor leren en werken ontwikkeld.

Cultuur en school

Het project Cultuur en School richt zich op een structurele versterking van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen. Op die manier komen alle kinderen en jongeren via het onderwijs met kunst, cultuur en erfgoed in aanraking.

Maatregel

- Vanaf 2007 komt er extra geld voor projecten als Beroepskunstenaars in de Klas en Erfgoed à la Carte.

ICT in het onderwijs

Uit de FES-middelen voor 2006 is voor de komende jaren per saldo € 90 miljoen uitgetrokken voor het project «Beelden voor de Toekomst». In 2007 gaat het om 24,7 miljoen euro. Voor het onderwijs komt daarmee een grote hoeveelheid digitaal materiaal beschikbaar uit audiovisuele collecties.

Creativiteit

Creativiteit draagt bij aan het innovatieve vermogen en de ondernemingszin van de samenleving. Het kabinet ziet creativiteit als een essentieel element in de moderne kennis-economie.

Maatregelen

- Het kabinet stelt in 2007 € 8 miljoen beschikbaar voor projecten van creatieve bedrijfstakken, kennisinstellingen en overheden, waarbij netwerkvorming, kennisuitwisseling en samenwerking tussen de creatieve organisaties en het bedrijfsleven centraal staan.

Mediaconcentraties en «crossownership»

Het kabinet wil voorkomen dat teveel opiniemacht in handen komt van te weinig partijen. Pluriformiteit van de nieuws- en informatievoorziening is essentieel voor onze samenleving.

Maatregel

- In 2007 wordt de Mediawet gewijzigd om vérgaande vormen van mediaconcentratie te voorkomen en pluriformiteit te stimuleren. De wetswijziging heeft betrekking op de drie markten die het meest relevant zijn voor de nieuwsvoorziening van de burgers: dagbladen, radio en televisie.

Professionalisering onderwijspersoneel

Het onderwijs vraagt om zelfbewuste, kritische en vernieuwende leraren, die in staat zijn het onderwijs zo in te richten dat kinderen, jongeren en volwassenen hun talenten optimaal kunnen benutten en ontwikkelen. Daarom blijft OCW investeren in het onderwijspersoneel.

Maatregelen

- Scholen krijgen meer financiële mogelijkheden om het personeel in de school op te leiden of zodanig bij te scholen dat ze breder inzetbaar worden.
- Met de HBO-raad en VSNU zijn prestatieafspraken gemaakt om de kwaliteit van de lerarenopleidingen te verbeteren. In 2007 en 2008 moeten belangrijke resultaten zijn bereikt onder meer als het gaat om verbetering van reken- en taalvaardigheid van pabo-studenten.

Invoering lumpsum in het primair onderwijs

Besturen in het primair onderwijs krijgen vanaf augustus 2006 voor hun scholen een vooraf vastgesteld budget. De besteding is vrij. Oormerken en schotten zijn opgeheven.

Maatregelen

- De inbreng van ouders en personeel is verbeterd door versterking van de medezeggenschap.
- Daarnaast investeert het kabinet in versterking van het management (oplopend tot 100 miljoen in 2007).

Minder administratieve lasten

Deze kabinetsperiode heeft OCW de Tweede Kamer een pakket aan maatregelen voorgesteld waarbij de administratieve lasten voor bedrijven, burgers en instellingen afnemen met 28 procent.

Maatregelen

- Om scholen inzicht te laten krijgen in de mate waarin hun bureaucratistische processen effectief zijn ingericht, wordt de «bureaucratiebenchmark» in het leven geroepen, die in 2007 beschikbaar komt.
- In het voorjaar van 2007 heeft de Centrale Financiën Instellingen voor alle onderwijsvelden instellingsportals gerealiseerd, waar besturen alle centraal ter beschikking gestelde gegevens voor hun bekostiging kunnen vinden, verrijkt met kengetallen en benchmarkgegevens.
- In 2007 worden alle bekostigingsbeschikkingen in één nieuw overzicht gepubliceerd (de zogenaamde verzamelbeschikking), te beginnen in het primair onderwijs.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Minder regels, meer kwaliteit

Dit kabinet heeft de voorwaarden geschapen voor een betere gezondheidszorg. Een gezondheidszorg die het antwoord moet geven op de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen in de komende decennia, waarin het aantal mensen dat een beroep doet op de gezondheidszorg sterk zal toenemen.

De gezondheidszorg ontwikkelt zich tot een dynamisch systeem waarin zorgaanbieders met elkaar concurreren. Regelgeving van bovenaf is daardoor minder nodig. Instellingen krijgen meer ruimte om zich te profileren op het gebied van kwaliteit en innovatie. Bovendien leidt de concurrentie tot een sterkere positie van de consument. Dat past in het beleid van dit kabinet om te komen tot minder regels en meer kwaliteit.

Maatregelen

- Het systeem van de diagnose-behandelcombinaties (dbc's) wordt vereenvoudigd. In samenwerking met de sector is een verbeterplan opgesteld, waardoor het bepalen van de prijs van handelingen in de ziekenhuiszorg veel makkelijker wordt. Het verbeterplan moet de administratieve lasten van het systeem verminderen.
- Ook het bepalen van de prijs van verpleeghuiszorg wordt vanaf komend jaar simpeler door de invoering van «zorgzwaartepakketten», een vorm van prestatiebekostiging. Als gevolg daarvan worden de budgetten van de instellingen niet langer bepaald op basis van het aantal bezette bedden, maar afgestemd op de hoeveelheid zorg die de cliënten nodig hebben.
- De website KiesBeter.nl wordt verder uitgebreid. De website zal objectieve informatie geven over de kwaliteit en prijs van zorginstellingen, over de kwaliteit en prijs van zorgverzekeringen en over adviezen voor gezond leven. Openbaarheid van gegevens is een belangrijke factor bij verbetering van de kwaliteit.
- In het komende jaar gaan overheid en sector samen normen vaststellen waaraan instellingen ten minste moeten voldoen. Vanaf 2007 gaat de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) ook concreet toetsen of instellingen aan die normen voldoen.
- Het nieuwe Instituut voor Klantervaringsonderzoek in de Zorg gaat vanaf komend jaar de ervaringen van consumenten met de gezondheidszorg meten. Instellingen moeten die gegevens gebruiken voor verbetering van hun manier van werken.

Betere én veiliger zorg

Bij hogere kwaliteit van de gezondheidszorg speelt veiligheid een belangrijke rol. Op dit moment worden medische fouten gemaakt die door een andere manier van werken voorkomen kunnen worden. Het kabinet streeft naar meer veiligheid in de zorg, waardoor dergelijke fouten minder voorkomen.

Ook bevordert het kabinet de veiligheid van burgers door meer werk te maken van bescherming tegen infectieziekten.

Maatregelen

- In 2007 begint de eerste fase van de invoering van het Elektronisch Patiëntendossier. De centrale registratie van patiëntgegevens moet leiden tot een afname van het aantal medische fouten en fouten bij verstrekking en toediening van geneesmiddelen.
- In alle sectoren van de zorg wordt volgend jaar een veiligheidsmanagementsysteem ingevoerd. In 2008 moeten alle instellingen zo'n systeem in gebruik hebben.
- In 2007 wordt € 16,8 miljoen extra ingezet voor de bestrijding van infectieziekten. Het gaat om drie clusters, de voorbereiding op een grieppandemie, «gewone infectieziekten» en SOA-bestrijding.
- Het Nederlands Vaccin Instituut krijgt opdracht om een vaccin tegen het Respiratoir Syncytieel Virus te ontwikkelen. In de volgende ontwikkelingsfase zal het NVI samenwerken met een contractpartner. De ontwikkelkosten zullen voor het NVI circa 27,9 miljoen bedragen, waarvan € 4,5 miljoen in 2007. De bedragen worden voorgefinancierd uit het Fonds economische structuurversterking.
- Vanaf 2007 wordt € 10 miljoen structureel beschikbaar gesteld voor het borgen van een betaalbare geneesmiddelenvoorziening. Hiermee worden flankerende maatregelen getroffen in de geneesmiddelenketen, zoals het inrichten van registratiesystemen, het doen van onderzoek naar voorschrijfgedrag en registratie van bijwerkingen.

Toegankelijke zorg, dicht bij huis:

Het kabinet streeft, met name als het gaat om dienstverlening aan ouderen en gehandicapten, naar een simpel en toegankelijk systeem zo dicht mogelijk bij huis. Het kabinet hoopt dat deze groepen daardoor langer zelfstandig kunnen blijven wonen en heeft om die reden de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) ontwikkeld, die op 1 januari in werking treedt. De burgers kunnen dan voor alle diensten terecht bij één loket in hun eigen (deel)gemeente. Ook moeten degenen die niet meer zelfstandig kunnen functioneren, verzekerd blijven van verpleeghuiszorg van hoogwaardige kwaliteit.

Daarnaast wil het kabinet in dat kader extra aandacht besteden aan jongeren met problemen.

Maatregelen

- Vanaf 1 januari 2007 krijgen de gemeenten de verantwoordelijkheid voor de verschillende diensten op het gebied van welzijn, wonen en gezondheid.
- Naar aanleiding van een amendement van Van der Vlies wordt vanaf 2007 structureel € 65 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van mantelzorgers. De te ontwerpen regeling komt in de plaats van een fiscale stimulans voor mantelzorgers.
- Vanaf volgend jaar zullen Centra voor Jeugd en Gezin worden geopend, waar niet alleen kinderen maar ook de andere gezinsleden terecht kunnen voor hulp.
- Provincies krijgen extra geld om de wachtlijsten in de jeugdzorg weg te werken.
- De ambulante jeugdzorg komt zo veel mogelijk in handen van de gemeenten, zodat de zorg «dicht bij huis» geleverd kan worden.

- Verpleeghuizen moeten zorgen voor meer handen aan het bed, onder meer door de bureaucratie terug te dringen. Het kabinet ondersteunt dat met extra middelen.
- Vanaf 2007 wordt € 12 miljoen structureel beschikbaar gesteld voor het creëren van extra plaatsen in gesloten jeugdinstellingen. Op termijn zal dit tot een uitbreiding van 350 plaatsen leiden.

Versterking van de eigen verantwoordelijkheid

In de visie van dit kabinet moet iedereen een bijdrage leveren aan een betere toekomst voor ons land. Op het gebied van de gezondheidszorg houdt dat in dat iedereen zich in belangrijke mate zelf verantwoordelijk moet voelen voor de eigen gezondheid. Een gezonde levensstijl is daarvan de basis en het kabinet streeft ernaar dat gevoel voor verantwoordelijkheid te versterken.

Maatregelen

- In samenspraak met gemeenten geeft het kabinet in 2007 verder vorm aan preventiebeleid. De overheid heeft als taak mensen te ondersteunen bij het maken van gezonde keuzes, zoals meer bewegen, minder en gezonder eten, minder alcohol drinken en niet roken.
- Er worden afspraken met gemeenten gemaakt om de toegankelijkheid van sportvoorzieningen zo te vergroten, dat in 2010 800 000 mensen meer voldoen aan de norm voor gezond bewegen.

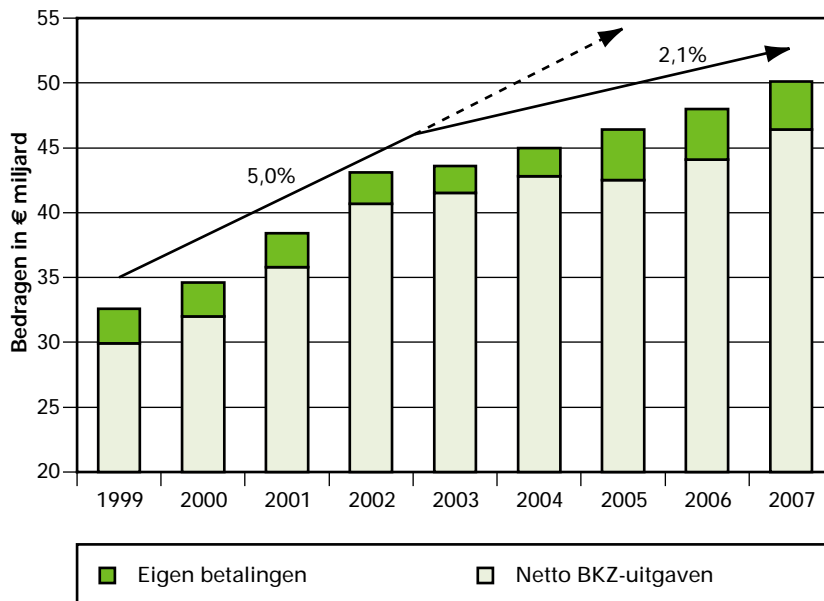
Belangrijkste (financiële) ontwikkelingen premie-uitgaven in 2007

Algemeen

Bij het aantreden van dit kabinet was het noodzakelijk om tot beheersing van de kosten te komen. Daarvoor is een aantal stevige maatregelen genomen. De sterk stijgende lijn van uitgaven is daardoor in deze kabinetsperiode omgebogen. Bij ongewijzigde groei waren de zorguitgaven per inwoner ruim € 300 per jaar hoger geweest in 2007. Zie de grafiek hieronder.

De geraamde premiestijging voor de zorg (AWBZ en Zvw) bedraagt voor het komende jaar 3%. Dit is het gecombineerde effect van een premiedaling voor de AWBZ en een premiestijging voor de Zvw. De separate premiestijging voor de Zvw wordt geraamd op 10% (de ontwikkeling van de nominale premie wordt geraamd op 1134 euro per jaar), maar wordt voor rechthebbenden deels opgevangen door een verhoging van de zorgtoeslag. De premiestijging wordt het komende jaar niet geheel opvangen door de zorgtoeslag omdat de zorgtoeslag in het afgelopen voorjaar niet is verlaagd, hoewel de premie toen 4% lager uitkwam dan geraamd.

Ontwikkeling BZK-uitgaven

Zorgverzekeringswet

- De kosten van dure geneesmiddelen nemen in sterke mate toe. Om dit te accommoderen is vanaf 2007 € 120 miljoen per jaar beschikbaar.
- Enkele pakketmaatregelen worden per 1 januari 2007 teruggedraaid of versoepeld (IVF en buikwandcorrecties). Hiermee is € 12,5 miljoen per jaar gemoeid.
- Uit recente cijfers van de NZAio (Nederlandse zorgautoriteit in oprichting) blijkt dat zich over 2005 een overschrijding heeft voorgedaan bij de ziekenhuizen. Er vanuit gaande dat de in 2005 geconstateerde volumegroei zich zal voortzetten, dreigt hierdoor een structurele overschrijding van 192 miljoen euro in 2006, die naar verwachting in 2007 zal oplopen tot 291 miljoen euro. Teneinde de financiële consequenties van de volumegroei weer binnen de financiële afspraken uit het prestatiecontract/convenant te brengen, moeten maatregelen worden getroffen. De uitnodiging aan partijen om daartoe zelf met voorstellen te komen heeft geen resultaat opgeleverd. Derhalve is de procedure in gang gezet om te komen tot een aanwijzing aan NZAio inhoudende een macrokorting ziekenhuizen van structureel 192 miljoen euro vanaf 2007. De realisatie 2006 en de productieafspraken 2007 zullen worden gemonitord. Indien blijkt dat de kostenontwikkeling zich zodanig voortzet dat deze leidt tot een verdere overschrijding in 2007, zullen in 2007 additionele maatregelen worden genomen om de overschrijding in dat jaar (structureel) te compenseren.

AWBZ/Maatschappelijke Ondersteuning

- Met het oog op de invoering van de Wmo wordt structureel € 1,3 miljard overgeheveld naar het Gemeentefonds. Deze uitgaven blijven (vooralsnog) vallen onder het Budgettair Kader Zorg.
- Naar aanleiding van het NZAio-rapport (Nederlandse Zorgautoriteit in oprichting) over verpleeghuizen zijn voor de jaren 2007–2011 extra middelen (in totaal € 434 miljoen) toegekend ten behoeve van de verhoging van de kwaliteit en de doelmatigheid in verpleeghuizen. In 2007 betreft het een bedrag van € 63 miljoen.

Premie-uitgaven behorend tot het Budgettair Kader Zorg (bedragen x € 1 miljoen)

	Intensivering in 2007
Dure geneesmiddelen	120,0
Terugdraaien pakketmaatregelen	12,5
Verpleeghuizen	63,0

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Het ministerie van VROM zoekt samen met andere partijen naar oplossingen voor vraagstukken op het gebied van ruimte, wonen en milieu. Het ministerie kiest daarbij voor een zakelijke aanpak, gericht op resultaat en gebaseerd op een nuchtere afweging van kosten en baten. Deze benadering geeft de ruimte aan de eigen verantwoordelijkheid van bedrijfsleven en overheden.

Regels die werken, lasten beperken

In de periode 2003–2007 streeft het ministerie van VROM naar het verminderen van het aantal regelingen van 400 naar 200. De dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt sterk verbeterd door bijvoorbeeld de omgevingsvergunning waarin ruimte-, bouwen milieuvergunningen worden gebundeld.

Met het invoeren van het één-loket-principe wil het ministerie de papieren rompslomp voor bedrijven uiteindelijk met meer dan 25 procent terugbrengen. Ook het toezicht op de regelgeving moet worden gemoderniseerd, en daarom introduceert het ministerie van VROM in 2007 een selectievere manier van toezicht op gemeenten.

Maatregelen

- Parlementaire behandeling wetsvoorstel Algemene bepalingen omgevingsrecht (Omgevingsvergunning) met bijbehorende uitvoeringsbesluiten.
- Gericht toezicht op de naleving en uitvoering van regels die het meest worden overtreden en toezicht op regels die bij overtreding de grootste effecten op gezondheid, veiligheid en duurzaamheid hebben.
- Inrichten van een speciaal loket voor toezicht op de terreinen Afval, Chemie en Nuclear, met als doelstelling een forse vermindering van de toezichtlasten.

Ruimte voor ontwikkeling

De afgelopen drie jaar heeft het ministerie van VROM in het ruimtelijk beleid gestreefd naar meer verantwoordelijkheid van marktpartijen en overheden dicht bij burgers. Deze nieuwe koers is vastgelegd in de Nota Ruimte, die zich laat samenvatten met de slogan «decentraal wat kan, centraal wat moet».

Regio's en gemeenten kunnen in 2007 de gereserveerde mogelijkheden benutten van de Grondexploitatiewet en de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. Daarmee worden procedures eenvoudiger, komen plannen sneller tot uitvoering en krijgen regio's en gemeenten meer ruimte voor het voeren van een eigen regie. Tezamen met de in 2006 toegekende extra budgetten in het Fonds Economische Structuurversterking kunnen medeoverheden de integrale gebiedsontwikkeling zo stevig oppakken.

Het kabinet neemt haar verantwoordelijkheid waar nationale belangen en de internationale concurrentiepositie in het geding zijn. Dankzij de programma-aanpak uit de Nota Ruimte werken

verschillende departementen inmiddels beter samen om Nederland – met name de Randstad en Zuidoost-Brabant – optimaal te ontwikkelen. Denk aan de positie van de mainport Rotterdam, de groei van Almere, het Groene Hart, de ontwikkeling van Schiphol en de bereikbaarheidsprojecten die daarmee samenhangen. Ook kan hierbij het Waddenfonds worden genoemd voor behoud en ontwikkeling van het Waddengebied. Hiervoor is in 2007 33,9 miljoen euro beschikbaar. Vanaf 2007 kunnen de eerste subsidieaanvragen voor projecten over de Waddenzee worden ingediend. In het totaalbedrag voor de Wadden (800 miljoen euro) is tevens inbegrepen de nadeelcompensatie voor de kokkelvisserij.

Bij de inrichting van Nederland speelt de verandering van het klimaat een steeds grotere rol. Daarom heeft het kabinet in 2006 besloten het Nationaal Programma Adaptatie Ruimte en Klimaat te starten. Doel is in kaart te brengen wat nodig is voor een klimaatbestendig Nederland. De waterveiligheid vraagt extra aandacht; hogere dijken, maar ook maatregelen om de gevolgen van mogelijke overstromingen te beperken, zoals nieuwe dijken rond dorpen en steden binnen een groter bedijkt gebied.

Maatregelen

- Uitvoering van de Nota Ruimte en de Tweede uitvoeringsagenda (2006–2008), waaronder de uitvoering van de programma's voor de Noord- en de Zuidvleugel van de Randstad, het Groene Hart en Zuidoost-Brabant/Noord-Limburg.
- Toekenning van middelen aan projecten voor integrale gebiedsontwikkeling. Voor de uitvoering van projecten van de Nota Ruimte is in de periode 2007–2010 250 miljoen euro beschikbaar. Deze 250 miljoen euro is versneld ingezet uit de, met 100 miljoen opgehoogde, gereserveerde middelen in het Fonds Economische Structuurversterking voor de periode 2011–2014 (in totaal 1 miljard euro).
- Opstellen strategische langetermijnvisie voor de Randstad.
- Opstellen van nationaal adaptatieprogramma en uitvoeringsagenda 2007–2014 voor een klimaatbestendig Nederland.

Krachtige Steden

De steden zijn de motoren van de economie en cultuur, maar ook de plaats waar problemen zich opstapelen. De afgelopen jaren heeft het kabinet veel geld en aandacht gestoken in het investeringsklimaat, de versterking van de stedelijke netwerken, ruimtelijke kwaliteit, groen en het oplossen van problemen in aandachtswijken.

Nationale en regionale netwerken staan inmiddels op de kaart en in 56 prioriteitswijken wordt al veel bereikt. In de praktijk blijkt het aanpakken van een verloederde woonomgeving pas echt succesvol als er niet alleen aandacht is voor de stenen, maar ook voor de mensen. Het kabinet gaat daarom aan de slag met experimenten in een aantal wijken om problemen op de terreinen van wonen, leren, werken, veiligheid en welzijn te helpen oplossen. Het ministerie van VROM

zal samen met het ministerie van BZK en de lokale partners – zoals de woningcorporaties – en haar eigen regiovertegenwoordigers (accountmanagers) een belangrijke rol spelen bij het smeden van deze «Vitale Coalities».

Maatregelen

- Investeren in de stadscentra en vernieuwing van oude stadswijken, verbetering van de leefbaarheid, bevordering van het vestigingsklimaat voor bedrijven en het aantrekkelijker maken van de steden voor mensen met verschillende inkomens en achtergronden.
- Uitvoeren van experimenten waarbij kennis en geld van het Rijk voor een aantal achterstandswijken gebundeld wordt ingezet om de problemen op de terreinen van wonen, leren, werken, veiligheid en welzijn te helpen oplossen.
- Uitwerking van voorstellen voor «Groen in en om de stad» ten behoeve van ruimte voor spel, sport, recreatie en ontmoetingen. Ook wordt met diverse partners het programma «Ruimte voor sport en bewegen» gerealiseerd.

Ruimte voor wonen

Het kabinet streeft naar een meer ontspannen woningmarkt waarop alle burgers – waaronder starters en oudere bewoners – meer ruimte hebben om te kiezen voor een woning die bij hen past, zowel naar prijs als woonwensen. In de afgelopen jaren zijn maatregelen genomen waardoor de neerwaartse trend in de bouw van woningen lijkt te zijn gekeerd. Het visiedocument «Ruimte geven, bescherming bieden; een visie op de woningmarkt» (2006) richt zich op de woningproductie, het flexibeler maken van het woningaanbod en een betere verdeling van de bestaande woningvoorraad. Dit beleid wordt in 2007 doorgezet en uitgevoerd. Het wettelijke traject rond de modernisering van het huurbeleid is het sluitstuk van alle in gang gezette maatregelen. Ook volgt het ministerie van VROM nauwlettend de uitvoering van de woningbouwafspraken die zijn gemaakt met de regio's. Het ministerie zal ingrijpen als de woningbouw in een regio achter dreigt te gaan lopen.

Maatregelen

- Toezicht op uitvoering van de woningbouwafspraken in relatie tot huurbeleid (aanbodvergroting).
- Implementatie van het huurbeleid.
- Uitwerking van maatregelen uit de «Visie op de woningmarkt» zoals: stimuleren van passend wonen en onderzoek naar mogelijkheden om de gescheiden huur- en koopmarkten meer met elkaar te verbinden.

Geen extra aantasting van het milieu

Er is in de afgelopen jaren een begin gemaakt met een moderner milieubeleid. Dat is vastgelegd in de Toekomstagenda Milieu die in 2006 is uitgebracht. De kern is: minder regels, een modern instrumentarium dat aansluit bij de beleving van burgers en bedrijven, en een kansgerichte, innovatiebevorderende benadering waarin beperking van de milieudruk de

economische groei kan versterken (milieu als kans). Deze benadering is gericht op vernieuwing, waarbij beperking van de milieuvuiling kan samengaan met economische groei (ontkoppeling). Voor de uitvoering van de Toekomstagenda is in 2007 12 miljoen euro beschikbaar.

In 2007 blijft luchtkwaliteit een belangrijk vraagstuk. Naast alle maatregelen en financiële middelen (de 900 miljoen euro voor de periode 2005–2015 is in 2006 met 150 miljoen euro opgehoogd tot in totaal 1 050 miljoen euro) die het kabinet inzet om de luchtkwaliteit te verbeteren, streeft het in Europees verband naar aanpak van de vervuiling bij de bron. Bijvoorbeeld door een verplichting van de Euro-6 motoren, waarmee auto's vrijwel geen luchtvervuilende stoffen meer uitstoten.

Daarnaast spelen in 2007 klimaat en duurzame energievoorziening een belangrijke rol in het beleid. Het kabinet streeft in de periode 2008–2012 naar 6 procent reductie van broeikasgas-uitstoot ten opzichte van 1990, zonodig met inzet van extra buitenlandse klimaatprojecten. Het ministerie van VROM heeft verder maatregelen aangekondigd voor energiebesparing, biobrandstoffen, CO₂-opslag en hernieuwbare energiebronnen. Het overwegen van investeringen in nieuwe kerncentrales is een zaak van energieproducenten; het ministerie van VROM zal eventuele initiatieven toetsen aan de strengst mogelijke eisen voor wat betreft veiligheid en verantwoorde opslag van afval.

Verder steunt het ministerie van VROM samen met partners internationale en regionale initiatieven ten behoeve van de soortenrijkdom in de natuur. Ook werkt het ministerie aan beperking van ongevalsrisico's en gezondheidsschade, bijvoorbeeld door nieuwe regels voor het transport van gevaarlijke stoffen. Tenslotte moet de burger, om meer eigen verantwoordelijkheid te kunnen dragen, beter geïnformeerd worden. Daarom richt het ministerie van VROM in samenwerking met de ministeries van VWS en LNV een Expertisecentrum Gezondheid en Milieu op, zodat relevante informatie over gezondheid en milieu eenvoudig toegankelijk is voor overheden, handhavers, uitvoerders en burgers.

Maatregelen

- Uitvoering nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit.
- Opvoeren van het aandeel biobrandstoffen in benzine en diesel (van 2 procent in 2007 naar 5,75 procent in 2010).
- Vanuit het FES is ten behoeve van de subsidieregeling andere overheden (onder andere subsidies voor roetfilters schone vrachtwagens) in 2007 51,4 miljoen euro beschikbaar.

Internationale VROM-agenda

Europa is van groot belang voor het realiseren van de doelen die het ministerie van VROM stelt. Het ministerie streeft naar het vroegtijdig signaleren van, en betrokken zijn bij, nieuwe Europese initiatieven. Op deze manier kunnen de consequenties van nieuw Europees beleid voor Nederland tijdig worden bekeken en kan een effectieve inzet in de onderhandelingen worden bepaald. Ook wordt in 2007 bijgedragen aan de conferentie «Environment for Europe»,

waarbij aandacht wordt gevraagd voor duurzame consumptiepatronen en educatie voor duurzame ontwikkeling.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) werkt aan een nieuw evenwicht tussen vertrouwde waarden en nieuwe economische dynamiek in de landbouw en in het landelijk gebied. Dat gebeurt door nieuwe verbindingen te leggen tussen boeren, burgers, bedrijven, organisaties en overheden. Maar ook tussen burger en natuur, consument en voedsel, ondernemer en markt, landbouw en landschap. Het ministerie van LNV wil bevorderen dat al deze verbindingen op een positieve en constructieve manier tot stand komen, zodat ze leiden tot meer vertrouwen in elkaar en in de samenleving. Mensen en bedrijven moeten zelfstandig kunnen opereren. Het ministerie van LNV stelt zich daarbij terughoudend op en stuurt vooral op hoofdlijnen.

Meer respect voor elkaar

Meer respect voor elkaar betekent in LNV-termen ook: meer respect voor onze maatschappelijke waarden en onze leefomgeving. Daarom wil het ministerie van LNV niet alleen de concurrentiekracht van de Nederlandse landbouw en visserij versterken, maar ook het bredere plattelandsbelang dienen en de natuur beschermen.

Maatregelen

- LNV bevordert dit proces met het Programma Ontmoetingen. Hierin zoekt LNV nadrukkelijk contact met oude en nieuwe publieksgroepen en gesprekspartners. Het doel is niet alleen om het LNV-beleid onder de aandacht van een breed publiek te brengen, maar ook om te toetsen of de taak van de overheid – zoals die momenteel wordt opgevat door LNV – wordt herkend en gedragen door brede groepen in de samenleving.
- Met het Programma Landschap wil LNV de kwaliteit van het Nederlandse landschap verhogen en de maatschappelijke baten van de rijksinvesteringen in beeld brengen.
- Bij het bestrijden van dierziekten wil LNV zoveel mogelijk rekening houden met gevoelens in de samenleving. Daarom heeft LNV in Europees verband veel gedaan om vaccinatie van dieren geaccepteerd te krijgen. Ook is er aandacht voor het ontwikkelen van bruikbare vaccins. De komende jaren levert LNV een bijdrage aan een vierjarig onderzoek naar de ontwikkeling van veterinaire vogelgriepvaccins, ter voorkoming van een wereldwijde uitbraak van ernstige griep onder mensen. Verder draagt dit onderzoek ook bij aan een betere bestrijding van dierlijke infectieziekten in de (Nederlandse) landbouw en meer kansen voor de Nederlandse life sciences sector. Verspreid over de periode van 2007 tot en met 2010 wordt hiervoor in totaal 15 miljoen euro beschikbaar gesteld (waarvan 4 miljoen euro in 2007).
- Om de inrichting van het Groene Hart te versnellen, komt in 2007 18 miljoen euro beschikbaar.

Minder regels, meer kwaliteit

Meer kwaliteit betekent in LNV-termen onder meer: streven naar een vitale en duurzame landbouw- en visserijsector. Daarbij vormen de drie P's (planet, people, profit) het leidend principe. Minder regels wordt door het ministerie van LNV vertaald in randvoorwaarden voor de

sector, waarbinnen ruimte is voor duurzaam ondernemerschap, initiatieven en innovaties. Verder krijgt het terugdringen van de administratieve lastendruk steeds prioriteit.

Maatregelen

- De administratieve lastendruk is door LNV inmiddels teruggebracht met 33 procent. Dat is 8 procent meer dan de oorspronkelijke doelstelling van 25 procent. De aanpak krijgt nu een meer kwalitatief karakter, zodat lastendruk niet alleen objectief (minder regels), maar ook subjectief (in de beleving van publieksgroepen) kan dalen. Dit gebeurt onder andere door het verbeteren van de dienstverlening en door het verder reduceren van de handhavings- en inspectiedruk.
- De glastuinbouw heeft te lijden van de hoge energieprijzen. Dit blijkt uit verslechterde bedrijfsresultaten en liquiditeitsproblemen in de sector. De glastuinbouw moet fors investeren in innovatieve energiesystemen. Zowel de sector zelf, als ook de Tweede Kamer pleiten voor maatregelen. Daarom heeft LNV voor de jaren 2007, 2008 en 2009 telkens 35 miljoen euro vrijgemaakt om de glastuinbouw te ondersteunen bij de (gedeeltelijke) overstap naar niet-fossiele brandstoffen.
- Er komt met ingang van 2007 jaarlijks 7 miljoen euro extra beschikbaar voor het verduurzamen van de visserij (o.a. voor het vistuig «pulskor» en de garantieregeling).
- Het Actieplan Forum Gezelschapsdieren zal worden uitgevoerd. Dat betekent kwaliteitsverbetering door certificering, betere handhaving en goede informatie en voorlichting. Hiervoor komt structureel 3 miljoen beschikbaar vanaf 2007.
- EU-verplichtingen: Nederland heeft eind 2005 van de Europese Commissie een derogatiebeschikking ontvangen voor de Nitraatrichtlijn. Uit deze derogatie vloeien onderzoeks- en monitoringsverplichtingen voort. Daarvoor wordt in de periode 2006–2009 totaal 24 miljoen euro aan de LNV-begroting toegevoegd (waarvan 10 miljoen in 2007).

Veilig voedsel

Het kabinet werkt aan een veilige samenleving voor iedereen. Daarbij is ook de veiligheid van ons voedsel een belangrijk aandachtspunt. Het ministerie van LNV streeft naar meer transparantie van het productieproces, want dit is een belangrijke voorwaarde voor het behouden en creëren van vertrouwen in ons voedsel.

Maatregelen

- Vorig jaar is gestart met het openbaar maken van controlegegevens. LNV gaat dit jaar de ervaringen evalueren die daarmee zijn opgedaan en streeft naar verbreding van dit instrument.
- Dit jaar gaat speciale aandacht uit naar de voorlichting aan de jeugd over gezond voedsel. In de periode tot medio 2007 wil LNV tenminste 500 basisscholen bereiken met «smaaklessenpakketten». Vervolgens – vanaf het schooljaar 2007–2008 – is de doelstelling om tenminste 25 procent van de jongeren te bereiken met smaaklessen. Langs deze weg worden kinderen bewust gemaakt van wat ze eten en hoe hun voedsel wordt geproduceerd.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Mobiliteit

Nederland werkt weer en de sociaal-economische seinen voor de komende jaren staan op groen. In de Nota Mobiliteit wordt mobiliteit gezien als voorwaarde voor economische groei. Tegen die achtergrond neemt het kabinet in 2007 een breed scala aan korte- en langetermijnmaatregelen om Nederland in beweging te houden.

Wegonderhoud en filebestrijding

Aan het begin van deze kabinetsperiode heeft het kabinet veel extra geld vrijgemaakt om achterstallig wegonderhoud in te lopen en voor het antifeilplan Zichtbaar-Snel-Meetbaar (ZSM), dat onder meer voorziet in de aanleg van spitsstroken.

- Het onderhoudsprogramma (1300 kilometer achterstanden wegwerken voor eind 2007) ligt op schema. Eind 2006 is 744 km gerealiseerd. De overige 556 km volgen in 2007.
- Eind 2007 is 150 km aan spits- en plusstroken uit ZSM gerealiseerd. Dat is minder dan gepland (310 km) omdat projecten stil zijn komen liggen na uitspraken van de Raad van State over luchtkwaliteit. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat zoekt onder de nieuwe Wet Luchtkwaliteit, die nu bij de Tweede Kamer ligt, naar mogelijkheden om procedures parallel te laten lopen om zo de verloren tijd in te halen.

De extra onderhoudswerkzaamheden leiden onvermijdelijk tot extra overlast, maar de filedruk door onderhoud mag met niet meer dan 5 procent toenemen. Dat gebeurt onder andere door slim te plannen, een intensieve afstemming van alle werkzaamheden met andere wegbeheerders, mobiliteitsmanagement (bijvoorbeeld tijdelijk gratis of goedkoop Openbaar Vervoer (OV)) en een grote nadruk op communicatie.

In de begroting 2007 is een bedrag van 135 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een nieuw programma Filevermindering. Daarin worden tientallen – vaak kleine – creatieve en praktische ideeën ondergebracht om op korte termijn de files korter te maken. Een voorbeeld daarvan is een «groene-golf-team» van specialisten dat wegbeheerders helpt om stoplichten beter op elkaar af te stemmen, of anti-kijkschermen en een ZOAB-cleaner die de files door ongelukken moeten verminderen.

Er is 50 miljoen euro vrijgemaakt om een start te maken met een programma dynamisch verkeersmanagement (regulering van verkeersstromen, met name door elektronische hulpmiddelen). Bovendien voert het ministerie in 2007 enkele proeven uit met gratis of goedkoop openbaar vervoer om te kijken of de maatregelen die bij wegonderhoud goed werken ook structureel soelaas kunnen bieden.

Stedelijke netwerken en rol van het OV

In de Nota Mobiliteit is aangegeven dat de stedelijke netwerken en de toegang tot de steden voorrang krijgen in het beleid. Het OV speelt daarin een belangrijke rol. De uitwerking van die keuze vindt in 2007 op verschillende niveaus plaats.

- Voor elf belangrijke stedelijke netwerken zijn analyses gemaakt die inzicht geven in de samenhang tussen de verschillende vormen van vervoer (weg, OV) en vervoerssystemen (lokaal, regionaal, nationaal). De bijbehorende maatregelenpakketten worden in het najaar van 2006 ontwikkeld. Het kabinet stelt 66 miljoen beschikbaar voor concrete maatregelen op korte termijn.
- Kort voor Prinsjesdag stuurde het kabinet een brief aan de Tweede Kamer met een aantal samenhangende besluiten over de Noordvleugel van de Randstad. De programma-aanpak in deze cruciale regio wordt in 2007 doorgezet.
- Eind 2006 wordt duidelijk welke projecten in aanmerking komen voor invoering van de «versnellingsprijs» (een tijdelijke bijdrage van weggebruikers op fileknelpunten die het mogelijk maakt om de oplossing van deze knelpunten naar voren te halen). Dit is de eerste fase van «Anders betalen voor mobiliteit». In 2007 ontwikkelt Verkeer en Waterstaat ook de wetgeving en invoeringsstrategie voor de tweede fase, de kilometerprijs (een prijs per gereden kilometer). De aanbesteding staat gepland voor 2008.
- Eind 2006 presenteert het kabinet het «Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit». Samen met de wet Luchtkwaliteit, die in de Tweede Kamer ligt, leidt dat tot meer duidelijkheid over de voortgang van diverse infrastructuurprojecten.
- De netwerkanalyses moeten onder andere leiden tot verbetering van de overstapmomenten tussen de verschillende vormen van OV en de informatievoorziening aan de reiziger. De OV-ambassadeur, een nieuwe functie, fungeert als smeermiddel tussen de verschillende OV-partijen en ziet toe op de voortgang.
- In 2007 krijgt de OV-chipkaart zijn definitieve vorm. Dat is in termen van kwaliteit – geen kaartjes meer kopen, betaalgemak, meer veiligheid – een grote stap vooruit. Om de overgang van strip naar chip soepel te laten verlopen, stelt het kabinet met de begroting 2007 nog eens 40 miljoen extra beschikbaar.
- Het herstelplan Spoor, fase 1, is succesvol. In 2005 was de klanthinder (aantal storingen in relatie tot hersteltijd) 39 procent lager dan in 2000. De begroting 2007 bevat een voorstel voor verdeling van de middelen in fase 2. Conform de wens van de Tweede Kamer wordt 105 miljoen euro verschoven van geplande investeringen naar de aanpak van knelpunten in de Randstad en Brabant.
- En verder worden in 2007 de HSL-Zuid en de Betuweroute in gebruik genomen, starten in 2007 de eerste deelprojecten in het Project Mainport Rotterdam en werkt het kabinet aan een actieprogramma dat de overlast rond Schiphol verder beperkt en groei van de luchthaven mogelijk maakt.

Veiligheid in relatie tot mobiliteit

Een veiliger Nederland is een zaak van permanente aandacht. Voor Verkeer en Waterstaat omvat het begrip veiligheid diverse aspecten van safety en security.

- Het Basisnet Vervoer Gevaarlijke Stoffen is bedoeld om duidelijkheid te geven over welke stoffen, waar en wanneer vervoerd mogen worden en wat daarvan de ruimtelijke consequenties zijn. In 2007 wil Verkeer en Waterstaat de bijbehorende kaarten in de Tweede Kamer vaststellen.

- In 2007 staat de afronding gepland van de nieuwe EU verordening voor de beveiliging van de bevoorradingsketen, die gericht is op het terugdringen van de dreiging van terroristische aanslagen in het goederenvervoer.
- Tegen de achtergrond van de positieve ontwikkeling in het aantal verkeersdoden (817 in 2005) wordt de doelstelling voor 2010 in overleg met de decentrale overheden opnieuw naar beneden bijgesteld (was maximaal 900, Verkeer en Waterstaat wil aanscherping van de doelstelling tot maximaal 750). Diverse maatregelen moeten er in 2007 voor zorgen dat de daling doorzet, van de invoering van een praktijkexamen voor bromfietzers tot voortzetting van de verkeersveiligheids campagnes, met speciale aandacht voor gedragsaspecten («Rij met je hart»).

Duurzaam waterbeleid

Duurzaam waterbeleid is en blijft letterlijk van levensbelang voor Nederland. Kernbegrippen op dit terrein zijn veiligheid en integraal waterbeleid.

Waterveiligheid

- De PKB Ruimte voor de Rivier gaat, na de parlementaire besluitvorming in de Eerste Kamer in 2006 in uitvoering, te beginnen met 10 koploperprojecten. De Maaswerken (al in uitvoering) concentreren zich in 2007 vooral op kadeversterkingen in stedelijk gebied en op hoogwatergeulen en verdiepingsmaatregelen.
- In 2007 start de aanpak van de zogeheten «zwakke schakels» in de kust, waarvoor in totaal 742 miljoen euro beschikbaar is. Het kabinet heeft de gereserveerde middelen in deze begroting meer in lijn gebracht met de planningen van de provincies, zodat zij voortvarend aan de slag kunnen.
- Uit de tweede toetsing van de primaire waterkeringen kwamen plekken naar voren waar versterking gewenst is (bijvoorbeeld de Markermeerdijken). Om de belangrijkste maatregelen snel uit te kunnen voeren, heeft het kabinet 420 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2011.
- Voor de lange termijn (klimaatverandering) is het onontkoombaar om het huidige systeem van normering en periodieke toetsing op zijn merites te beoordelen. Dat doet Verkeer en Waterstaat in de Verkenning Waterveiligheid 21e eeuw, waarvan de hoofdlijnen eind 2006 aan de Kamer worden aangeboden.

Integraal waterbeheer

Het kabinet wil waterkwantiteit en -kwaliteit nog steviger met elkaar verknopen. Dit tegen de achtergrond van de Europese Kaderrichtlijn water, die een forse opgave met zich meebrengt voor verbetering van de waterkwaliteit in de periode tot 2015. In deze kabinetsperiode is ongeveer 800 miljoen euro gestoken in regionale waterprojecten gekoppeld aan het Nationaal Bestuursakkoord water. Verkeer en Waterstaat heeft een eenmalige subsidie van 100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor ruim 300 van die projecten. Het maatregelenpakket 2007–2015 is in 2007 klaar. Uitvoering daarvan ligt met name bij de provincies en waterschappen.

Anders werken

Tegen de achtergrond van het Programma Andere Overheid en de kabinetsdoelstelling om de administratieve lastendruk te verminderen, verandert het ministerie in hoog tempo. De belangrijkste mijlpalen en acties voor 2007:

- In navolging van Rijkswaterstaat ontwikkelt ook de Inspectie Verkeer en Waterstaat zich tot een agentschap, dat zakelijker en resultaat- en publieksgerichter kan werken.
- De inspectie werkt, samen met de andere rijksinspecties, intensief aan vermindering van de inspectielast. Zo komt er in 2007 één servicedesk voor de afhandeling van vracht en passagiers op Schiphol.
- Alle regelgeving is begin 2007 getoetst op overbodige en omslachtige regels. Aanpassingen vinden plaats op uiteenlopende terreinen. De acht waterbeheerswetten worden bijvoorbeeld vervangen door één integrale waterwet en er komt één watervergunning.
- Van de 360 vergunningstelsels waar het ministerie van Verkeer en Waterstaat over gaat, moeten er 90 verdwijnen.
- Het aantal jaarlijks verleende vergunningen neemt af met 22 procent (203 000 vergunningen), wat in termen van administratieve lasten een besparing oplevert van 166 miljoen euro ten opzichte van 2002.
- De APK-frequentie gaat van 1 naar 2 jaar, tenzij de uitkomst van een lopend EU-onderzoek zich daartegen verzet.
- In totaal gaan de jaarlijkse administratieve lasten vanuit het ministerie van Verkeer en Waterstaat voor bedrijven in deze periode met 30 procent naar beneden (273 miljoen euro) en voor burgers met ruim 28 procent (50 miljoen euro). Dat laatste cijfer is nog zonder de wijziging van de APK-frequentie.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Internationale stabiliteit en rechtsorde

Voor welvaart, welzijn en veiligheid van ons land zijn internationale stabiliteit en een sterke internationale rechtsorde essentieel. Nederland blijft zich daarom sterk maken voor effectieve internationale organisaties en samenwerking. De meest sprekende bijdrage aan internationale stabiliteit levert ons land in Afghanistan, waar wij ons volledig inzetten voor de wederopbouw van het land, met diplomatie, een aanzienlijke militaire inzet en een omvangrijk ontwikkelingsprogramma. De Nederlandse missie in Uruzgan is erop gericht de Afghaanse overheid te helpen haar gezag uit te breiden, door veiligheid te scheppen en bij te dragen aan wederopbouw en ontwikkeling. Voorkomen moet worden dat het land opnieuw een uitvalsbasis voor terroristen wordt.

De gewelddadigheden in Israël, Libanon en de Palestijnse gebieden tonen wederom de noodzaak aan van een alomvattende en duurzame vredesregeling in het Midden-Oosten. Essentieel daarvoor is een akkoord tussen Israël en de Palestijnen. Nederland zal zich samen met de EU-landen en andere internationale partners daarvoor blijven inzetten.

Nederland houdt bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van het Afrikaanse continent. Daarbij gaat het zowel in het Grote Merengebied met de landen Burundi en Congo, als in de Hoorn van Afrika met Sudan en Darfur om het creëren van vrede, veiligheid en politieke stabiliteit. Dit zijn immers noodzakelijke voorwaarden voor wederopbouw en duurzame armoedebestrijding. Tevens zal Nederland de Afrikaanse partners blijven bijstaan met corruptiebestrijding, de versterking van de bestuurlijke capaciteit en betere handelskansen op de internationale markt. Nederland zal zich ook in 2007 inzetten op het behouden van haar internationale koppositie op de coherentie-index. Deze index beoordeelt jaarlijks de prestaties van de 21 rijkste landen op zeven beleidsterreinen die van invloed zijn op de randvoorwaarden voor armoedebestrijding in ontwikkelingslanden: hulp, handel, buitenlandse investeringen, migratie, milieu, veiligheid en technologie.

Nederland besteedt ook in 2007 in totaal 0,8 procent van het BNP (ruim 4,6 miljard euro) aan ontwikkelingssamenwerking.

Europese Unie

De Europese integratie blijft een cruciale voorwaarde voor veiligheid en welvaart op ons continent, juist in een tijd van grote veranderingen op mondiaal niveau. Prioriteit voor het komende jaar is om het Europese integratieproces beter te laten aansluiten op de wensen en verwachtingen van de Europese bevolking. Nederland zet zich in voor een daadkrachtige Europese aanpak van vraagstukken als grensoverschrijdende criminaliteit, terrorisme, asiel, migratie, milieubeheer en klimaatverandering. Om voldoende draagvlak voor de uitbreiding van de Unie te behouden, is het nodig meer aandacht te schenken aan de kwaliteit van de uitbreiding en de stringente en volledige toepassing van de toetredingscriteria. Het kabinet zal er daarnaast op blijven toezien dat Europese besluiten zo dicht mogelijk bij de burger worden

genomen. In het proces van institutionele hervorming dat waarschijnlijk in de loop van 2007 wordt hervat, en waarvan de afronding voorzien wordt in de tweede helft van 2008, zal Nederland zich vooral richten op verdragsveranderingen die aansluiten bij de concrete Europese beleidsagenda, en op een versterking van het democratische gehalte van de Unie.

Migratie

De steeds weerkerende beelden van verdrinken en gestrande vluchtelingen op de stranden van Italië, Spanje en Malta laten het Nederlandse kabinet niet onberoerd. Vanwege het verband tussen migratie en ontwikkeling wordt een samenhangend beleid uitgevoerd. De aanpak van illegale handel en mensensmokkel door criminele netwerken vereist goede internationale samenwerking. De Nederlandse regering ondersteunt ontwikkelingslanden met capaciteitsversterking voor het opsporen van documentenfraude, grenscontrole en het justitieel apparaat. Daarnaast wordt het bedrijfslevenprogramma om directe investeringen en werkgelegenheid te bevorderen verder uitgebreid. Het bieden van opleidingen, banen en perspectief aan met name jongeren kan een dempend effect hebben op migratie evenals een verhoging van salarissen en het verbeteren van arbeidsvoorwaarden voor essentiële beroepsgroepen zoals artsen en leraren. Goed opgeleide migranten kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het land van bestemming of bij terugkeer van het land van herkomst. Onderzocht zal worden hoe tijdelijke arbeidsmigratie met positieve effecten voor ontwikkeling kan worden bevorderd en gereguleerd.

Duurzame ontwikkeling

Met een geïntegreerd buitenlands beleid wil Nederland opkomende markten en ontwikkelingslanden stimuleren op het terrein van duurzame ontwikkeling. Economische groei moet het belang van mens en milieu dienen. De verslechtering van de toestand van het milieu laat zich wereldwijd voelen. De gevolgen van ontbossing, het verdwijnen van planten- en diersoorten en de uitstoot van broeikasgassen zijn immers per definitie grensoverschrijdend. Van het ODA-budget van 0,8 procent BNP wordt dan ook 0,1 procent besteed aan het behoud van biodiversiteit, geïntegreerd waterbeheer en duurzame energie. Meer mensen zullen hierdoor toegang krijgen tot energie.

Ambassades

Een toenemend aantal Nederlanders in den vreemde heeft behoefte aan assistentie. Onze ambassades staan medeburgers bij die in persoonlijke nood of in penibele situaties verkeren, zoals onlangs in Libanon. Dit geldt ook voor de helaas groeiende groep van gedetineerden in buitenlandse gevangenissen. Met indringende informatievoorziening wil het kabinet voorkomen dat het aantal Nederlanders dat slecht voorbereid op reis gaat en in moeilijkheden komt nog verder groeit. Reizigers wordt gewezen op de risico's die zij lopen en op hun eigen verantwoordelijkheid.

Ministerie van Defensie

De Nederlandse krijgsmacht levert een belangrijke bijdrage aan het bevorderen van de nationale en internationale veiligheid. Nederland neemt deel aan crisisbeheersingsoperaties in Afghanistan, Bosnië, Irak en Soedan. In 2007 zullen 5 100 militairen over de landsgrenzen actief zijn. Daarnaast staan 1 300 militairen paraat voor inzet als onderdeel van de snelle reactie-eenheden van de NAVO en de EU. Vanaf 2007 garandeert Defensie de beschikbaarheid van 25 procent van het totale aantal militairen voor snelle inzet ten behoeve van calamiteiten in Nederland. De inzet van Nederlandse militairen in het buitenland onderstreept de bereidheid van ons land om actief bij te dragen aan internationale veiligheid en stabiliteit. Vanzelfsprekend staat de hele krijgsmacht paraat als de nationale veiligheid daar om vraagt.

Missies

Voor Defensie zal het jaar 2007 vooral in het teken staan van de NAVO-operatie in het zuiden van Afghanistan. Deze operatie vergt een grote krachtinspanning van Defensie. Meer dan 3600 militairen zullen dit jaar in totaal worden ingezet voor de stabilisering en wederopbouw van deze regio. Een risicovolle operatie, die er voor moet zorgen dat dit land weer op eigen benen kan staan. Afghanistan mag geen vrijplaats voor terroristen zijn.

Daarnaast neemt Nederland deel aan de volgende missies:

- De deelname aan de missie in Bosnië (EUFOR) met ongeveer 300 militairen per rotatie.
- De deelname aan de internationale politie trainingsmissie in Irak (NTMI).
- De deelname aan de missie in Soedan (UNMIS) met militaire waarnemers, politiefunctionarissen en een aantal stafofficieren voor de duur van één jaar per rotatie.

Defensieorganisatie

Defensie zit in de eindfase van de grootste reorganisatie uit haar geschiedenis, die gepaard gaat met een reductie van duizenden functies, de sluiting van bases en de afstoting van operationele capaciteiten. Deze omvangrijke operatie heeft veel van de organisatie geveerd. Ondanks de ingrijpende aanpassingen heeft de krijgsmacht de afgelopen jaren haar operationele taken geen moment verzaakt. Nederlandse militairen hebben verschillende missies in het buitenland uitgevoerd en stonden ook telkens klaar om bij nood civiele autoriteiten in eigen land bij te staan. Aan het einde van dit jaar zal het nieuwe evenwicht tussen de omvang van de organisatie, de personele sterkte en de financiën worden bereikt. Er staat dan een kleinere maar beter inzetbare krijgsmacht. In de eindfase van deze reorganisatie zijn gedwongen ontslagen niet uitgesloten.

Materieel

Het investeringspercentage zal in lijn met de in 2005 gerealiseerde 19,9 procent, het komende jaar boven de 20 procent uitkomen. In 2007 wordt een aantal maatregelen genomen om de inzetbaarheid van de krijgsmacht te vergroten:

- Verwerving pantserwielvoertuigen en Battlefield Management System.

- Start verwerving 6 Chinook helikopters (waarvan 2 ter vervanging) en de behoeftestelling van een onbemande waarnemingscapaciteit (MALE UAV).
- Modificatie extra 2 C-130 transportvliegtuigen.
- Verwerving van een bare base capaciteit om gebruik te kunnen maken van vliegvelden in slechte staat.
- Start verwerving vervanging van bevoorradingschip en amfibische landingsvaartuigen.
- Indienststelling DC10 transportvliegtuig en een amfibisch transportschip.

Schaarse categorieën personeel

Op sommige schaarse functies wordt bij iedere uitzending een beroep gedaan, waardoor de uitzendendruk voor deze mensen en voor hun achterban te hoog is. Daarom zullen de volgende personeelscategorieën worden uitgebreid: genie, technisch helikopterpersoneel, helikopter-vliegers, verkeersleiders en medisch personeel.

Extra geld voor crisisbeheersingsoperaties

Militaire operaties zijn veel duurder geworden omdat ze vaker op grote afstand van Nederland plaatsvinden en omdat hierbij steeds hogere operationele eisen aan de krijgsmacht worden gesteld. Meer middelen zijn nodig om een missie tot een goed einde te brengen. Het grootste deel van de stijgende kosten neemt Defensie zelf voor haar rekening. Structurele uitgaven komen immers voor rekening van de reguliere defensiebegroting. Wel heeft Defensie extra middelen gekregen om verliezen bij crisisbeheersingsoperaties op te vangen en om 25 pantservoertuigen te kopen voor de missie in Afghanistan. Vanwege de hoger uitvallende kosten voor crisisbeheersingsoperaties heeft het kabinet besloten om de voorziening crisisbeheersingsoperaties van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) structureel te verhogen met 20 miljoen euro.

Andere activiteiten in 2007

- Bijdrage aan de NATO Response Force. *NRF 8*: een mijnenjager (100 militairen). *NRF 9*: een fregat, een mijnenjager, 12 F 16's en een explosievenopruimingsdetachement (500 militairen).
- Bijdrage aan de EU. Aan de Duits-Fins-Nederlandse Battlegroup worden 750 militairen beschikbaar gesteld.

Ministerie van Algemene Zaken

Het ambt van de minister-president

Het begrotingshoofdstuk Algemene Zaken bevat – voortvloeiend uit het Hoofdlijnenakkoord – een beschouwing over het ambt van de minister-president. De mate waarin de minister-president wordt aangesproken op het algemeen regeringsbeleid en de eenheid daarvan, is de afgelopen decennia gegroeid. Steeds meer wordt de minister-president gezien als het boegbeeld van het kabinetsbeleid. Het belang van de rol van de minister-president is toegenomen, onder meer doordat nationaal beleid en Europees beleid steeds nauwer verweven raken.

Dat rechtvaardigt echter niet, aldus de beschouwing, een fundamentele verandering in zijn formele positie. De minister-president blijft *primus-inter-pares*. Wel kondigt het kabinet aan om bij een volgende wijziging van de Grondwet aan te geven dat de minister-president niet alleen de ministerraad voorziet, maar daar ook leiding aan geeft. Ook wordt het voornemen aangekondigd om in het reglement van orde voor de ministerraad onder meer zijn agenderende mogelijkheden te verruimen.

Gemeenschappelijk communicatiebeleid

De communicatie door de overheid heeft de afgelopen jaren, mede onder invloed van verschillende studies en rapporten, een accentverschuiving ondergaan van afzonderlijke naar *gezamenlijke* communicatie. Dit draagt er aan bij dat overheidscommunicatie meer en meer een volwaardig en breed inzetbaar beleidsinstrument is. Beleidscommunicatie van het kabinet is meer dan een optelsom van de beleidspresentaties van de afzonderlijke departementen. Kernbegrippen op het terrein van interdepartementale samenwerking zijn: versterking van de eenheid in de presentatie (zowel in inhoud als vorm), beter toegankelijke publieksvoorlichting en een intensiever gebruik van nieuwe media bij het ontsluiten en duiden van overheidsinformatie. Het kabinet onderstreept het belang van het bundelen en coördineren van gemeenschappelijke communicatieactiviteiten door de interdepartementale samenwerking vanaf 2007 structureel te financieren.

Innovatieplatform

Het Innovatieplatform heeft sinds zijn oprichting in 2003 een belangrijke impuls gegeven aan de positionering van Nederland als sterk innovatieland. Het platform was ingesteld voor één kabinetsperiode. Veel van wat in gang is gezet, wordt inmiddels gedragen door bedrijven, kennisinstellingen en departementen. Het Innovatieplatform zal zijn werkzaamheden de komende tijd verder aan hen overdragen.

Waarden en normen

Het kabinet hecht groot belang aan respect, burgerschap en waarden en normen in de samenleving. Deze inzet van het kabinet zal ook volgend jaar zichtbaar zijn in het beleid, onder meer op het gebied van veiligheid, jeugd, onderwijs en integratie. De Universiteit van Amsterdam heeft opdracht gekregen onderzoek te doen naar burgerschapsinitiatieven en een

toegankelijke en praktische database te ontwikkelen voor burgers, organisaties en bedrijven die goed burgerschap in praktijk (willen) brengen. Deze database zal in het verlengde liggen van de website www.zestienmiljoenmensen.nl.

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) zal zich in 2007 bezighouden met de volgende thema's: Identiteiten, Europa, Religie en publiek domein, en Governance van vitale infrastructuren.

Tevens zal in 2007 de debattenreeks «Hollands Spoor», die sinds 2005 in samenwerking met het Strategieeraad Rijksbreed (RBR) wordt georganiseerd, worden voortgezet. Hierin wordt door discussies tussen ambtelijke top, senior strategen en wetenschappers de meningsvorming en strategie bepaling bij actuele, sectoroverstijgende thema's verdiept.